

ANTOLOGIA

DELS FETS, LES IDEES I ELS HOMES D'OCCIDENT

SUMARI

A un poeta jove	Josep Pous i Pagès	1
L'esdevenidor del Partit Conservador anglès	Hon. A. Butler	5
Goethe i la personalitat humana ...	L. A. Willoughby	8
Sobre el jazz	Artur Toscanini	13
Poetas y literatos	Ramón Gómez de la Serna	15
La meva pàtria	Mahatma Gandhi	18
El motor atòmic	Prof. Oliphant	21
Cousas	Castelao	24
L'Ipsòfon	Percy Knauth	27
L'element femení en la poesia d'Auziàs March. M. Cruells		31
Dues poesies a Teresa	Auziàs March	34-35
Els Prínceps regnants de l'Índia	Charles Graves	36
Els Estats Units en la pasada guerra ...	Jacint Vergès	40
A l'entorn de Molière	Jordi d'Urgell	43
Crisi de moral i de civisme	Vicenç Borrell	46
État de l'art Sacré	Michel Florisoone	50
L'infant sensible	Prof. Czerny	54
Set retrats poètics		58
Notes bibliogràfiques	Arnau de Ribesalbes	60
Nausica - Conte	Antoni Ribera	64

JUNY DEL 1947

ANTOLOGIA aspira a omplir un buit en les lletres catalanes, aportant-hi tot el més representatiu del pensament occidental en literatura, art i ciències.

Al mateix temps, aplegarà treballs inèdits d'escriptors i homes d'estudi de casa nostra, sobre temes d'interès general.

ANTOLOGIA vol ésser un esbarjós mirador, per on Catalunya pugui atalaiar Europa, amarant-se de veritable universalitat, a través de la qual afermarà i enrobustirà, pel contrast, la seva personalitat nacional.

Publicarem també notes biogràfiques sobre homes representatius de casa nostra i de fora, junt amb pàgines de poesia, narracions curtes, amenitats i crítica bibliogràfica.

Els treballs escrits en llengües romàniques es publicaran en llur versió original; traduïts, els altres.

Esperem que no ens mancarà el suport i la simpatia dels catalans, en mans dels quals encomanem el nostre modest intent.

ANTOLOGIA

DELS FETS, LES IDEES I ELS HOMES D'OCCIDENT

ANY I - N.º 2

BARCELONA, JUNY DEL 1947

A un poeta jove

per JOSEP POUS I PAGÈS

DE què t'ufanes? Bella és certament la rosa d'abril al cap de la tija. Però, què fóra del seu encís, cas de no'haver-hi la tos-suda voluntat de la rel, la branca i la fulla i l'ajut del sol, la pluja i la terra, tots treballant de concert en el miracle de la seva florida? Centenars dels teus avis han hagut de venir al món i viure i morir obscurament, llargs de feina i curts de paraula, avars d'esplai i d'alegria, retalladors de lleure i de despesa, tancats a tot esforç improductiu, perquè tu a la fi poguessis néixer, ric de tot el cabal acumulat, flor del teu llinatge.

El teu cant? No te n'envaneixis. Si sona el violí bellament, hi ha un arc que amanyaga les cordes i uns dits que les petgen. El teu cant et ve dels quatre vents del cel, de les entranyes de la terra, del fons de l'infinit, del lluny de les centúries, de les coses que no són encara i pateixen del neguit de concretar-se i definir-se. Ets un ressonador que concerta i amplifica totes les veus de l'univers i la seva durada. En tu canten la lluna i les estrelles, el núvol que passa i el sol i la pluja, el salt del cabrit de quatre dies i la rialla de les verges, el paó i la pompa de la seva cua i la febre de la ciutat atrafegada, el panteix de la mar i el rastre dels vaixells que tresquen per les seves rutes, el passat que no es resigna a morir i tot el que viu i tot el que vol i espera viure.

Es la teva servitud i la teva grandesa. Treballa i fes-te'n digne. Sigues l'abella assedegada de la mel de tota flor. Si només sabessis de cantar, poca substància en el teu cant hi hauria. Posa tot el que ets i tot el que pots al servei d'aquest do que has posseït abans que el mereixessis. Afua bé l'orella, esforça l'ull a mirar fi,

xucla per tots els sentits la meravella del món i de la vida. Tens davant el seu gran llibre obert, que només demana que el llegeixin. Però no oblidis que abans que tu ja hi han llegit molts altres homes. No menyspreis la lliçó que n'hagin tret. El llibre és infinit i una llarga vida de treball no abasta a ben entendre una sola de les seves planes.

I no parlis que no en sentis una gran necessitat. Fins que cremis tot tu com una brasa viva, fins que no puguis més del cant que t'esberla les entranyes. No són pas les moltes paraules que pesen, no és pas el molt soroll que té vàlua. L'encert del mot val només i la bondat i la bellesa que al món porta. Parlar vanament és pecat i follia. No hi ha paraula que no pugui tenir una gran virtut si és dita a la seva hora. Però hem de mirar de no malmetre-la. Cal estar ben segur, abans de dir-la, que és la que convé en aquell punt i no una altra.

I mentre no hakis de dir alguna cosa de profit, calla. Res no et farà tant de bé com un bon recolliment i un llarg silenci. Res no assaona tant l'enteniment i el cor de l'home com el diàleg amb si mateix, sol enmig de la meravella del món i la pròpia interior meravella. Cap altra delícia no hi ha coneguda com el treball a la quietat del pensament, i la recerca vigilant en el conegut i en el misteri, i l'enlluernament d'aquelles troballes meravelloses que omplen per dins del sobtat resplendor d'una pluja d'estrelles.

Treballa, treballa. Espigola sense repòs, a tot arreu i a totes hores: en tu mateix i en els altres, en el treball i en la festa, en el combat i en el somni. Com més fort cabal d'experiència viva arrebleguis, més pròdigament podràs esmerçar-la, més els homes es trobaran en el que diguis, més en trauran alegria, consol i fortalesa.

Treballa, treballa. Pels teus germans de grandesa i de misèria. No et faci por de baixar al carrer i barrejarte amb la multitud. No temis de macular la teva túnica. Sagna de les ferides obertes en la seva carn i la seva ànima, plora de les llàgrimes que els escalden els ulls, pena de la fatiga que els lassa el cos, riu de les seves alegries, pateix de les seves febleses, avergonyeix-te de les seves tares. Com més sigui pastada de carn i de sang la teva obra, més bella i viva serà i més eterna.

Treballa, treballa. No et refiïs que Pegàs se t'endugui als eteris espais on la paraula es fa cançó per ella sola. No esperis que la inspiració et davalli del cel sense fatiga. Temps ha que els cavalls alats són a fer companyia a unicorns i quimeres en les golfes de la falla, i la inspiració és una verge que es lliura només a qui

la viola. Mai la pedra foguera no traurà espurnes si no la percu-deixen fortament. En aquest gran misteri de l'encarnació del Verb, només troba qui cerca.

Treballa, treballa. Com el bon artesà en la pau de l'obrador. Mira aquesta copa. És feta d'argent fi. Però tant se val. No li ve pas de la matèria el ser preciosa, sinó de l'esforç i la passió de qui l'ha obrada. Mesos i mesos la portà al pensament, afinant-ne el contorn increat, despullant de tot balder postís la seva forma. Fins que la sentí dintre seu com una fruita que han assaonat el sol i la serena i només demana que la cullin. I llavors vingui la fosa, i després, dies i dies, el martell i la llima i el cisell i l'amor a la feina ben feta. I ara, la copa és tan bella i tan pura que sembla talment que mans mortals no l'hagin tocada, com si s'hagués fet tota sola, obeint una llei interior que li manava de ser com és i no d'altra manera, tal una flor al cap de la branca, tal en el cel una estrella.

Treballa, treballa. Vulgues ser l'artesà de la bella paraula. Amb totes les sanes i honestes virtuts de l'artesanía, la humilitat i la constància, l'amor i la paciència. No et cansis de perseguir una i altra vegada el mot escaient, l'únic que diu el que ha de dir, aquell que sembla un raig de sol que tot ho glorifica i transfigura, aquell que és l'expressió de tot el pensament i de molt més que no hi sabies. Reprèn i torna a reprendre la feina. Quan hauràs arribat al límit de les teves forces, quan hauràs exhaurit la mesura de la teva possibilitat de perfecció, encara no seràs a mig camí de com, en la seva forma ideal, podria ser perfecta la teva obra. Afina sense repòs, llima, poleix, cisella. Fins que no hi hagi grop ni aspror ni rebava, fins que es perdi tot senyal de polidor, de cisell i de llima, fins que no quedi rastre de treball i d'esforç, fins que desaparegui el pes de la paraula i tot sigui esperit i flama pura.

Treballa, treballa. Tant se val que no facin cas del que dius, tant se val que no t'escoltin. Ja vindrà l'hora que t'hauran d'escoltar, mal que no vulguin. No és pas l'èxit ni l'aplaudiment que has de cercar, sinó la bellesa, la força i la durada. Davant de l'home i de la seva vanitat, cal posar-hi la feina. Lluny la temptació de fer-te lloar per la novetat, la recepta o la moda. La novetat d'avui demà serà vella; la moda, celebrada mentre dura, més enllà fa riure; la recepta i l'escola donen fruits empedreïts i amb gust de cendra. No és pas en els accidents fugissers, en les aparences moridores que trobaràs la deu de bellesa i de vida, sinó en el que hi ha de més etern en tu mateix i en el món que et volta. És com si ella i tu fóssiu immortals, que has d'anar bastint, resolut i pacient, la teva obra.

Treballa, treballa. Posa ben alta la teva ambició. Com més són tibants l'arc i la corda, més lluny va la sageta, més endins del fitó es clava. No et resignis a ser el ventet d'estiu que sospira manyac entre les fulles. Vulgues ser la ventada que estén les banderes en la festa i la batalla, i aixeca tempestats a la seva hora, i és la veu poderosa d'una gent i d'una terra, i canta els seus dolors i les seves joies, les seves ires i les seves esperances, i, a través de la teva terra i de la teva gent, sigues la gran veu del món i de l'home.

(Del llibre inèdit «De la Pau i del Combat».)

L'esdevenidor del Partit Conservador anglès

per l'HON. A. BUTLER

La finalitat d'aquest article és de respondre a dues preguntes: Tornarà el Partit Conservador al Poder? Com actuarà el Partit quan tornarà al Govern?

La primera es contesta amb un *sí*. Ens sentim dignes d'obtenir l'elecció del poble per a formar el pròxim govern. Naturalment, els socialistes no fan sinó dir que la nostra derrota de l'any 1945 fou decisiva i que no admet recuperacions. Alguns dels caps socialistes parlen com si el que avui existeix sobre la terra ja fos definitiu. D'altres, la minoria, obliden que un gran partit polític, el mateix que un exèrcit, pot refer-se ràpidament d'un desastre. Tres anys transcorregueren entre Dunquerque i El Alamein, i el mateix Exèrcit anglès que va abandonar Birmaníia el 1942, fou el de les últimes jornades triomfals. Els mateixos socialistes poden tenir en compte la recuperació de llur partit després de la derrota del 1931.

A més, hem de tenir present que la derrota del 1945 no és pas l'única vegada que el Partit ha semblat que estava a les portes d'un sorollós fracàs. Recordem

la profecia de Sir William Harcourt, el cap liberal, que l'any 1887 assegurà en un banquet que els *tories* ja no tindrien mai més majoria a la Cambra dels Comuns. Dissortadament per a la seva professió de profeta, els *tories* tornaren al poder en el termini d'un any. Tan sols els massa joves o massa ignorants poden sostenir seriosament que un partit amb arrels tan profundes en la història anglesa, i amb una llista tan llarga d'assoliments en el terreny social, pugui estar apartat del Govern tant de temps.

Un altre tipus de propagandista, amb més memòria, assegura que, encara que dins un llarg termini, el retorn del Partit Conservador al Govern és inevitable, no guanyarà les pròximes eleccions. Aquests es fonamenten en l'experiència dels conservadors el 1906 i dels socialistes el 1931 per fer una semblant afirmació. Asseguren que els conservadors seran ampleument batuts i hauran de cedir en les pròximes eleccions generals, en les quals els socialistes encara tindran la suficient preponderància per a poder triomfar.

Estic segur que totes les pro-

metences fetes pels nostres adversaris actuaran com a *boomerangs*, i que la creixent tendència que s'insinua en els rengles del partit laborista i de les organitzacions d'esquerra envers un abús del poder, no passen inadvertides a l'electorat. Els electors es desperten davant el perill que els socialistes, no obstant les tendències moderades de llurs conductors, no tendeixin ràpidament cap al totalitarisme. El partit tendeix, més o menys obertament, a un acaparament de tot el poder en mans de l'Estat. Tan sols el Partit Conservador pot frenar aquest procés.

La dissortada gestió de la política conservadora abans de la guerra, falsejada hàbilment, amb una falsedat que no va esmenar-se durant els sis anys de guerra, està avui en procés de rectificació.

Un altre factor, que crec que influirà d'una manera intensa, és la formació d'un «corps d'élite» de conservadors — particularment de conservadors joves — que es trobin fermament convençuts de la ideologia conservadora.

Encara hi ha una altra influència que ajudarà a una ràpida reacció a favor nostre, i és el fet que la gent va refent-se de la feblesa moral produïda per la guerra. Sota les nostres actuals regles, el fet cert és que conduïm la pau d'una faisó semblant a com conduïrem la guer-

ra; no obstant, la gent està molt més educada políticament, i els sentiments d'independència i d'individualisme són molt més enlairats. A l'època en què tingueren lloc les proppassades eleccions tothom estava tan tip de lluita, que es va rendir sense condicions al partit que va prometre fer de mainadera complaent proporcionant a les masses una vida més agradable i fàcil; però la pretesa mainadera complaent ha demostrat ésser una vella més fastigosa que les bruixes de Macbeth. L'amor natural a la llibertat i l'odi al control comencen de bell nou a prendre increment.

Molts dels qui fins ara han rebutjat els dos partits polítics i anatematitzen llur enemic dient-li: «Que caiguin damunt ta llar dues trepes, una de cada partit», ja comencen a adonar-se de la diferència fonamental que existeix entre els conservadors i els laboristes, diferència que des d'avui ja no podran oblidar ni ignorar.

Nosaltres, els conservadors, no podem oblidar que els nou milions que ens votaren el 1945 pertanyien a totes les classes socials, i que gairebé la meitat d'ells estava formada per pares de família que tenien una mesada que no arribava a les vuit lliures.

Fa uns quants mesos vaig tenir l'honor de presidir un Congrés de Política i d'Educació Po-

lítica que presentà un informe en la reunió de Blackpool. La relació amb els problemes era completament encertada. Hem comprovat l'interès del públic per conèixer amb tota mena de detalls la política del partit; però estem completament decidits a evitar de caure en les equivocacions dels nostres adversaris, que d'ençà de les eleccions no han fet més que produir atmosferes equívokes.

Es ferm propòsit del Partit rescatar la indústria dels dubtes i inseguretats que han sorgit sota la dominació de l'actual Govern. Un Govern conservador tractarà de trencar les cadenes que lliguen la indústria, en uns casos amb raonables modificacions, i en altres, senzillament, suprimint-les; en últim terme, solament en aquells en què es demostrarà que han estat causa de danys evidents en el comerç local.

Nosaltres considerem l'Estat com una garantia per a la societat i una força equilibrada entre els diferents interessos. En con-

tra de l'Estat autoritari i irresponsable oposem l'Estat democràtic i les empreses responsables, animades d'una consciència de vida social.

Avui, dissortadament, gaudim de la pitjor de les dues concepcions. L'Estat amenaça les empreses privades i coacciona les que encara conserven un principi d'iniciativa personal per tal que vagin en ajuda d'un Estat que intenta absorbir-ho tot. Encara no estem suficientment folls per a assegurar que arribarem al «fer el que millor ens sembli» del segle XIX, ni tampoc no intentem continuar les escassetats econòmiques que semblen desitjar els socialistes.

La nostra actitud és la d'establir un equilibri entre l'Estat i l'individu, govern central i govern local, ciutat i camp, i entre la proporció dels guanys de l'Estat i els de la indústria i de l'individu. Enguany tots els punts estan de la banda de l'Estat, i el Partit Conservador és qui ha d'establir l'equilibri.

(*Extret del «World Review».*)

No tota l'òpera es canta a l'escenari. Moltes vegades els directors segueixen les melodies des del seu lloc al front de l'orquestra. Una nit, mentre dirigia al Metropolitan de Nova-York, Sir Thomas Beecham va cantar amb veu més forta que de costum i destorbant els cantants. Després de la representació, un d'ells va remarcar amb aspror:

—Teníeu molt bona veu aquesta nit, Sir Thomas.

—Bé — va respondre Beecham —; *algú* havia de cantar la maleïda òpera!

(*The Tatler*)

Goethe i la personalitat humana

per L. A. WILLOUGHBY

GOETHE va estar preocupat tota la seva vida pel problema central de l'oposició entre la ment i el cos, i pels mitjans de fondre'ls en aquella suprema harmonia que constitueix l'ànima. Aquesta preocupació corre a través de totes les seves obres, tant si està discutint la formació de la personalitat humana a través de l'educació, l'art i la religió, com si tracta de la relació d'aquesta personalitat individual amb les altres en la seva vida social i econòmica com a membre d'una comunitat. Goethe reconeix tots els aspectes de la personalitat humana, i, molt abans que l'inconscient esdevingués matèria d'estudi especialitzat de la moderna psicologia, ell havia descobert la seva importància, no tan sols per a la seva creació artística, sinó per a la seva vida.

«L'home no pot restar massa temps en un estat de plena consciència», va declarar a Riemer el 1810, «ha de cercar redós en la inconsciència, perquè hi té les seves arrels.» «L'inconscient és més vell que el conscient» diu Jung, més de cent anys més tard, fent ressò a Goethe. És el «primal datum», del qual sempre sorgeix de be'l

nou la consciència. Però per a Goethe no vol dir res, com tampoc no ho vol dir per a Freud o Jung haver-se de rendir a aquestes forces obscures i misterioses: forces que proporcionen, certament, la vitalitat i la força motriu de la conducta humana, si bé solament escampant la llum de la raó damunt d'aquests foscos recers de l'ànima se'ls pot fer fruitosos. No es guanyarà res ignorant-los temoregament, com feren els victorians, o recolzant-s'hi cegament, com feren els nazis.

Ningú no s'adonava més d'això que Goethe, i el seu major esforç era el que feia per anar, per a emprar dos mots seus predilectes, de la «Dumpfheit» a la «Klarheit»; o, com ens aclareix molt bé Riemer «per a desenvolupar-se, anant des d'un estat de natura inconscient fins a un estat de consciència individual, aconplast així la tasca i el deure de la vida.» Per a mostrar com les forces clares i directores del conscient deuen prendre cura i guiatge de l'home a través dels demoniacs atzars que l'esperen amagats a totes bandes, Goethe ha emprat una d'aquelles imatges primordials que ixen també de la fosca per a esdevenir, a

través del procés de la creació artística, un símbol d'humanitat. Era aquesta la imatge platònica de l'auriga que subjecta i condueix un parell de cavalls furients, un dels quals — el negre — representa l'inconscient, mentre l'altre — el blanc — simbolitza l'element conscient de l'ànima (1). Hi ha algunes imatges que semblen fonamentals per a cada gran pensador o poeta, i l'auriga obsessió de Goethe tota la seva vida. És força significatiu que tanqués amb aquesta imatge de rondalla el darrer llibre de la seva autobiografia, en els començaments de la seva vida a Weimar. Havia esdevingut per a ell un símbol de la nova harmonia d'ànima i sentits que s'havia instal·lat en ell després de la seva vida de joventut, tempestejada i inquiet.

L'únic camí que pot trobar un home per a integrar així la seva personalitat és a través del contacte amb el món exterior i amb l'altra gent, o sia, a través de l'activitat. El fitó a atènyer ha d'ésser sempre la totalitat, el manteniment del ba-

lanç escaient entre el pensament i el sentiment, entre la sensació i la intuïció. Aquesta integració de la personalitat ha de començar a la infantesa. El nostre principal problema, avui, és d'ensenyar a l'infant a ésser lliure, però, al mateix temps, a no tenir por de la seva llibertat. Per assolir aquest fi se li ha de fer comprendre que la llibertat no és oposada a l'ordre, però que s'ha de crear mitjançant una autodisciplina. Goethe creu que això es pot aconseguir millor traient l'infant de casa per deslliurar-lo de l'entumidora influència d'un pare «despòtic» o d'una mare «devota». Ha d'aprendre a «aguantar-se damunt dels seus propis peus, a veure amb els seus propis ulls i a refiar-se d'ell mateix.» El pedagog, per damunt de tot, ha de tenir compte de no domesticar el seu esperit ni prendre-li la seva originalitat.

El sistema educatiu de Goethe és remarcablement modern, amb la seva preocupació per la creació d'individus ben diferenciats. «M'estimo més un noi que s'esgarri seguint el seu propi ca-

(1). — Ens sembla escaient de recordar aquí, com molt més que una simple coincidència casual, el tema del poema del nostre Mossén Cinto, d'indubtables arrels populars:

Lo comte de Mataplana
ne tenia dos cavalls:
l'un era blanc com el gebre,
l'altre fosc com lo pecat,
Malhaja lo cavall negre,
benhaja lo cavall blanc.

(Lo Comte Arnau, del vol. Aires del Montseny)

mi», fa declarar a l'Abbé en els *Lehrjahre*, «a molts que vagin bé seguint el camí d'un altre. Quan el mateix noi... trobarà el camí bo—i el camí bo serà aquell que realment convindrà a la seva naturalesa—, mai no el perdrà novament, mentre que els altres estan a cada moment en perill d'esmunyir-se del jou estrany i de submergir-se en la més desenfrenada llicència.» Goethe es troba ací d'acord amb alguns dels nostres educadors més avançats, i en remarcable oposició amb els mètodes emprats en els països totalitaris.

Iguament modernes són les suggestions que dona Goethe per a la instrucció de l'infant. Els educadors moderns advoquen per un mètode que reposi sobre la presa directa del món concret a través dels sentits. En dependre més de llurs dits i de llurs braços que no pas de llurs pissarres i llapis, de llur raonament i de llur memòria, els infants cometran inevitablement errades; però seran errades que podran veure i rectificar ells mateixos. L'ull corporal i el tacte de la mà els convenceran d'una manera que una correcció feta en un exercici mai no podrà fer. D'aquesta faisó aniran aprenent gradualment el «No» que tan sovint oposa la vida als nostres esforços humans, i no ho aprendran pas a través de negatives estúpides i sense sen-

tit, sinó a través del fet d'haver-se de rendir a l'evidència dels sentits; la qual cosa encara els serà una satisfacció.

Així ho creia Goethe. «Fer una cosa, i no pas sentir-ne parlar, és el que cal.» «L'escriptura», diu en *Dichtung und Wahrheit*, «és un mal ús que es fa del llenguatge, i el llegir en silenci per a un mateix, un trist substitut de la paraula viva»; anticipant-se amb això a aquell distingit fonètic, el finat professor Lloyd James, que sostingué que la ràdio era un agent que podia rompre la tirania de la impremta i ensenyar a la gent l'art de parlar com cal. «La cosa millor que podem fer a un infant», continua dient Goethe en els *Wanderjahre*, «és mantenir la seva intelligència en el present i ensenyar-li com s'anomenen les coses que el voltent. Ben d'hora preguntarà la raó de totes aquelles coses.» I llavors, damunt aquesta base d'un coneixement general de la natura, el mestre ha de respectar les diferències individuals existents entre un noi i un altre noi, i ha d'ajudar-los a desenvolupar en cada un les seves inclinacions particulars, fins que hi esdevindran experts.

«Perquè aquesta», diu Goethe, «és l'edat de l'especialització, i és convenient d'adonar-se'n i d'actuar acordadament, tant per nosaltres com pels altres... Si arribeu a esdevenir un

excel·lent violinista», és el seu exemple, «el director estarà força content de poder-vos donar un bon lloc a l'orquestra.» Per això, la Província Pedagògica es troba dividida en districtes reservats exclusivament al domatge de cavalls, o a l'agricultura, o als artistes, o als músics. «És millor aprendre alguna activitat definida. Per als qui són poc intelligents hi ha els treballs manuals; per als altres, una de les arts, i el més llest, en practicar-ne una, les practica totes, o, per a ésser menys paradoxal, en la cosa que ell fa bé, hi veu un símbol de tot bon treball.»

Però per a evitar que els alumnes de cada districte esdevinguin deformats professionalment, cada un d'ells ha d'aprendre una altra disciplina per tal de preservar el seu balanç físic i mental. Així, els que s'ocupen del domatge de cavalls poden estudiar llengües modernes com un contrapès, combinant d'aquesta manera l'habilitat tècnica i el domini de dificultats naturals (cal recordar que l'auriga era el símbol predilecte de Goethe per a demostrar el mestratge en la vida) amb un aspecte pràctic de les humanitats. És per aquesta raó que el propi Wilhelm, després d'haver provat tantes arts i tants oficis en el seu llarg aprenentatge, es dedica eventualment a la cirurgia, aquella combinació ideal de la

mà i del cap (*kheir-ourgia*, o sia treball manual, *handiwork*) que Goethe (i també els moderns pedagogs) prescriu com l'ideal de l'educació.

Goethe s'anticipa així mateix als teòrics moderns: un noi ha de comprendre les seves limitacions tan bé com les seves habilitats, i aprendre, per una sàvia restricció, a conèixer el seu propi nivell. Això vol dir que ha d'ésser capaç de fer-ho sense sentir-se descoratjat o inferior. Se li ha de fer sentir que, siguin els que siguin els talents que li hagin estat concedits, han d'ésser preuats per ells mateixos. L'errada ha estat de donar com a únic criteri de vàlua l'activitat intel·lectual; però és que enlloc no és tan evident la desigualtat entre els individus com en el pla intel·lectual. Com més desenvoluparem l'activitat sensual i imaginativa de l'infant, més trobarem que omple el lloc que té designat amb una major alegria, en comptes de veure's condemnat a creure que porta unes orelles d'ase. Amb tota claredat veiem que el camí per a desenvolupar la seva capacitat sensible i preservar l'espon-taneïtat de la seva imaginació va a través de l'art i de l'activitat. I això és precisament el que Goethe demanava. «Fugim del món a través de l'art», diu en les *Afinitats Electives*, «i l'art és al mateix temps el lligam que ens hi manté units».

Aquest és també un dels temes principals de la Província Pedagògica. Pensa en l'art no pas com en un simple ornament, sinó com una necessitat que satisfà un profund impuls. Equilibra la vida interior, eixampla i refina la individualitat, i dóna camp escaient per a la seva expressió. Per a Goethe, doncs, el cultiu de les arts no és pas precisament contemplació, sinó acció. S'ha d'ensenyar a l'infant a practicar les arts des dels seus primers anys, no solament com un mitjà d'expressar la seva individualitat, sinó perquè a través de la manipulació d'un mitjà i del mestratge d'una tècnica podrà aprendre la importància de la forma i de la disciplina.

Els infants, a la Província Pedagògica, no solament contemplen quadres i escolten melodies, sinó que agafen els pinzells i canten i toquen un instrument. Goethe dóna particular importància a la música, com l'art que exerceix una acció més immediata sobre un major nombre, així com un definit efecte civilitzador. No solament els infants canten mentre treba-

llen i juguen, sinó que practiquen el cant en comunitat, perquè això trenca les barreres de la individualitat i els fa sentir a l'una amb els altres membres de llur comunitat.

No tan sols els infants, sinó tots nosaltres hauriem de parlar menys i pintar més, declara Goethe, sostenint la seva convicció que l'activitat és la cosa millor de l'home. Perquè és a través de l'art que l'home pot sortir-se millor d'ell mateix i penetrar en l'objecte. «Un pintor», escriu al pintor Müller», pot veure l'ésser interior a través de la crosta externa... tant se val quin sigui l'objecte; el més pobre pot delectar-nos si ens és presentat amb aquest poder». I afegeix: «L'obra més inferior de la Naturalesa té en ella mateixa el cercle de la seva perfecció; tot el que em cal són un parell d'ulls, i aleshores puc descobrir la proporció i convèncer-me que una existència completa i veritable es troba enclosa en aquell petit anell».

(Extret de «The German mind and Outlook», Chapman and Hall.)

PROFESSIONALS CONTRA AFICIONATS

Víctor Hugo i Teòfil Gautier varen trobar-se a l'altre món i es posaren a parlar de la literatura moderna.

—Tots els autors moderníssims —deia Gautier— tenen el seu violí d'Ingres.

—Sí — va respondre Hugo —; però la seva afecció és la literatura.

Sobre el Jazz

per ARTUR TOSCANINI

TOSCANINI, el gran director d'orquestra italià, predilecte dels públics nord-americans, en un interviu amb el periodista del *New York Times*, S. C. Woolf, ha fet les següents declaracions sobre música clàssica i música de jazz:

«En la música simfònica no hi ha coses difícils amb les quals lluitar. La meua orquestra és, com fou sempre, un instrument a les meves mans. En poc temps els homes que treballen amb mi comencen de saber el que jo vull i m'ajuden a aconseguir els resultats que jo desitjo. Però al teatre de l'òpera es presenten moltes altres coses que estan en conflicte amb la música o, almenys, estan fora del seu domini.

«Hi ha, primer que tot, les peculiaritats—prefereixo anomenar-les així que no pas d'una altra manera—dels cantants. Després hi ha les innombrables qüestions d'argument i de *mise en scène*. Molts directors es pensen que aquestes coses es troben fora de llur província; però jo tinc el sentiment, com el tingué Wagner, que perquè una òpera sigui una obra d'art ha d'ésser un conjunt unificat. Per a aconseguir aquest fi un

sol home ha de dirigir tota la producció. El to general de l'argument exerceix el seu paper en una òpera de la mateixa manera que l'hi exerceix el to general de la música. Wagner, si us en recordeu, no solament componia la música dels seus drames, sinó que també escrivia els *libretti* i feia plànols per al decorat. Fins i tot anà més lluny: projectà un teatre d'òpera per a les produccions.

«Jo li dec molt, a Wagner: a vegades em pregunto si hi ha gaires músies que es facin càrrec del formidable fons de coneixements que es pot trobar en els seus escrits. Jo puc dir honradament que, si ara em trobo de director, ho dec en gran part al que he après d'ell.

«Allò que Wagner fou per a Alemanya, Verdi ho fou per a Itàlia. Representa el més alt punt en el desenvolupament del drama musical en el seu país natal. Però, a part del seu geni musical, s'aguantava per tot allò que és honrat i noble en l'home. Itàlia podria estar ben orgullosa d'ell encara que no hagués escrit ni una nota de música.

«La música pot ésser escrita per un alemany, un italià, un francès o un americà; però per

mi això no té cap importància. Serà música bona o música dolenta. La nacionalitat del seu compositor no té res a veure amb els seus mèrits. El mateix es pot dir de la música clàssica en oposició a la música moderna. La música no és com el vi: no millora amb el temps ni amb l'edat. Per altra banda, no és tampoc com un ou, que pot passar-se per haver estat guardat massa temps. Ocasionalment, és natural, el veritable valor de la música no és preuat fins anys després d'ésser escrita. Hi ha bona música antiga i música antiga dolenta, de la mateixa manera que hi ha bona o dolenta música moderna.

»El requisit més essencial per a escoltar música és un criteri obert. Quan escolto per primera vegada una composició procuro posar-me en la situació de la major part dels oients profans. Després de tot, la música no s'escriu pas per al plaer dels músics professionals, sinó per als amants cultivats de la música... Conec molts músics que, mentre escolten una peça per primera vegada, l'analitzen en tots els més petits detalls. Això és una equivocació. És semblant a l'acte d'un crític de pintura

que, en mirar una tela, examina els menuts detalls tècnics sense copsar primer una impressió de l'obra com a conjunt.

»Sabeu — crec que hi ha una cosa com una intel·ligència de la multitud —, que el públic copsa sovint els mèrits d'una determinada composició que han escapat a l'orella del músic professional.

»En el temps actual s'han introduït moltes excentricitats amb la dèria de la novetat en la invenció, i moltes formes velles es modifiquen i s'exploten com quelcom de nou. Ara, jo crec que no hi ha al món cap músic ben entrenat — vull dir entrenat en l'anomenada vella escola de música — que es trobi entrebancat per les peculiaritats del jazz. Fins el tan anomenat saxofon ha estat usat durant anys per a certs efectes en les orquestres regulars.

»Personalment, a mi m'interessa el jazz — en realitat m'ha interessat des dels seus començaments —. Indubtablement, té un element de novetat i ha afegit quelcom al tresor de la música. El que té d'inesperat m'atreu. Però hi ha una gran quantitat de música de jazz que no té absolutament cap valor.»

Poetas y Literatos

por RAMÓN GÓMEZ DE LA SERNA

Los poetas mueren después de crear su poesía, y son los literatos los que tienen que ser sus albaceas, los que han de hacer que el estilo nuevo domine la época, porque los poetas cuando usan la prosa se portan como un niño cuando coge un cuchillo.

El poeta es una especie de diplomático de la literatura, llamado a las ausencias, destinado a lo remoto.

El literato está pulsando la realidad y la idealidad, frente al que sólo pulsa la lira los días de su Musa.

Ya sucedió con el romanticismo en España, que por tener más poetas que literatos, quedó flojo y un poco frustrado.

La edad de oro de la literatura fué fecunda porque, además de Góngora y los demás poetas, fueron sus contemporáneos Quevedo, Cervantes y Lope de Vega.

Lo poético se aprovecha de la fatiga del pensamiento, de una voluptuosidad de la cabeza que, como tal-voluptuosidad, es limitada.

De esa cortedad, gananciosa de complacencia, se apodera el poeta, como el orador de otra miseria del engaño: la elocuencia.

El literato necesita dar más francas y largas explicaciones y tiene un mundo ilimitado en una dimensión sin ritmo. (El que nace no sabe dónde despierta.)

Para jugar con el misterio arbitrario siempre estuvo la prosa.

El único defecto en que incurrió la prosa fué el de intentar el pequeño poema, pero a ella le corresponde lo que quieren intentar sólo los poetas, lo que le ofrece extensiones magníficas.

Se muere — que es lo más largo — en la prosa del literato, y sólo se vive un momento en la breve fiesta del poeta. (Luz de patio, luz de cáncer.)

La línea de un verso no puede tener la complicación de cien palabras que puede tener un párrafo, sólo en el supuesto de que las cien palabras sean necesarias completando la barbarie de lo dicho por primera vez.

La poesía de la literatura es el proceso completo, la descripción de la cueva del tesoro, la carta hallada, la denuncia del poeta y de su crimen de seductor huido, el descubrimiento de su visita de escalatorres.

Si nos fijamos un poco en el poeta y le vemos en la placa sombreada, le encontraremos siempre afilado, ladrón de plu-

meros, con aire reincidente, dispuesto a no saludar ni a la víctima de sus bellezas.

Reveló a veces dónde estaban las seducidas; pero el literato las encontró enteras, quejasas sólo de la puñalada de un alfiler o abiertas demasiado en canal para haberlas robado sólo un leucocito.

Los poetas han insultado genialmente a la belleza y han escapado en trenes que han cogido andando.

La vida sería corta, como la momentánea pérdida de una máscara, si nos atuviésemos a los poetas, y la vida tiene que ser ancha, como treinta mil veladas por lo menos.

El poeta es un encaminador prodigioso porque da el grito, pero el literato se encuentra con la asustada, con los cómplices, con las cosas que son tierra firme del desmayo, con la intriga entera.

Los poetas sin literatos son sólo gritos de auxilio en casas vacías, encabezadores sin textualidad.

No admitirán nunca al literato, pero el literato es el que acaba por crear la época, el que les deja enhiestos en medio de su pradera, el que descubre el laberinto, el que crea la ciudad de la que ellos son sólo las giraldas.

El literato hace perdonar a los poetas, les defiende ante los tribunales de la época y les

aguanta sus impertinencias el día del juicio oral.

Siempre había sido para mí algo problemático porque Platón quería echar a los poetas de la República. Ahora me lo explico. Porque igual se unen a la religión que a la demagogia, sin justificar el lujo de su decisión, y porque con todo eso son los seductores incontrovertibles, los incastigables, sin otro remedio que el de la expulsión.

Si no hay superabundancia literaria la poesía se arrasará a sí misma y los poetas ayudarán a la devastación de la colmena, que puede vivir en la ley política que quiera, pero dejando libres a los poetas y a los literatos.

Creen—y quizás no se equivoquen—que van a crear en vez de un mito personal un mito colectivo. (¿Aceptarían sus misterios las nuevas multitudes como otras multitudes inmensas admitieron el misterio de la Trinidad?)

En cuanto a que la poesía sea un tesoro colectivo, siempre lo ha sido. Si el artista quería publicidad era para poner en manos de todos lo que él había alumbrado del tesoro colectivo.

Los poetas a la desesperada—ahora hay muchas cosas que no son más que *disperatas*—se lanzan a muchas cosas, así como un día el pobre y gran Baudelaire fué a pedir puesto en la Academia.

Lo importante es el sentido de la vida, ese sentido logrado sobre la imposición de una clase a otra, ese sentido sin deformar las categorías intelectuales.

¿Por qué ante la confusión

del presente, que es su estilo, hemos de ir a arrasarlo todo, en vez de desintrincarlo y convivirlo?

(*Extret de la «Revista de Occidente».*)

EXPERIMENTS SOVIÈTICS AMB EL COR

EL darrer hivern, a Gorki, el científic rus Nikolai Sinitzin va treure el cor d'una granota vivent i el va substituir per un altre. La granota va viure. Pocs mesos després, a Moscou, Sergei Andreiev va treure el cor a un home mort feia cent hores, i el féu bategar novament durant mig dia.

Durant molts anys els fisiòlegs han fet atrevits experiments amb l'òrgan més vital del cos. S'ha aconseguit fer bategar cors de gossos morts, i cors artificials han estat connectats al corrent sanguini d'animals de sang freda i calenta. Ara, ambdós experiments han estat portats molt més enllà que en les proves anteriors.

Els experiments d'Andreiev i Sinitzin són diferents, però al seu temps poden esdevenir estretament relacionats. Essent els primers a realitzar canvis d'ulls, de teixits i de tendrums, els científics soviètics veuen tal vegada pròxim el dia en què amb tota seguretat es podran fer canvis de membres i àdhuc d'òrgans. No asseguren que la tècnica de la transplantació de cors pugui ésser aplicada als éssers humans. Els problemes que envolten aquesta operació difereixen, tant en mena com en grau, dels que ha resolt Sinitzin. No obstant, hi pot haver en aquests experiments el germen d'una idea i d'un mètode que faria possible la substitució dels cors malalts per altres de sans.

(*Life*)

SENYOR DIGNE DEL BUFÓ

EL Dant va córrer, errabund i desterrat, diverses corts, en les quals va trobar un asil més o menys digne.

En una d'aquestes corts, el bufó li va preguntar:

—Com és possible, senyor Dant, que vós, que sou tan savi i tan gloriós poeta, sigueu pobre i desvalgut, i que jo, que sóc ignorant i estrafet, sigui ric?

—És que tu —va respondre el Dant— has trobat un senyor semblant a tu.

La meua Pàtria

pel MAHATMA GANDHI

Amb motiu de decidir-se aquests dies l'esdevenidor polític de l'Índia, ANTOLOGIA s'honora reproduint uns vells mots de Gandhi, capdavanter màxim del moviment d'autonomia, que il·lustren a bastament sobre les línies essencials del seu pensament, místic i patriòtic alhora.

... Fa milers d'anys que l'Índia roman incommovible, sola, al mig de les ones canviants dels imperis. Tota altra cosa ha passat. La civilització europea és una meravella... de vuit dies. Tals civilitzacions efímeres sovint han vingut i se'n són anades, i així seguiran fent-ho. L'Índia ha sabut conquerir durant milers d'anys el mestratge de si mateixa i la ciència de la felicitat. En això no té res a aprendre dels altres. No ha volgut saber res del maquinisme ni de les grans ciutats. L'antiga arada, el torn de filar, la vella educació indígena han assegurat llur seny i llur benestar. Ens cal tornar a la simplicitat antiga, no pas sobtadament, sens dubte, sinó a poc a poc, pacientment, cadascú donant l'exemple.

... La darrera guerra ha palesat la natura satànica de la civilització per la qual és dominada l'Europa d'avui. Totes les lleis de moralitat pública han estat trencades pels vencedors, en nom de la virtut. Cap engany no s'ha considerat massa

innoble per a ésser emprat. Darrera de tots els crims, el motiu és grollerament material... Europa no és pas cristiana. Adorai Mammon...

... La Civilització, ho és tan sols de nom. És, segons una expressió de l'Hinduisme, «l'edat de les tenebres». Fa dels béns materials l'objecte únic del món; per res no s'ocupa dels béns de l'ànima. Enfelleix els europeus, els fa esclaus del diner, els fa tornar incapaces de pau i de vida interior; és un infern pels febles i per les classes treballadores; mina la vitalitat de les races. Aquesta civilització satànica es destruirà ella mateixa. És ella el ver enemic de la meua pàtria, més que no pas els anglesos, els quals individualment no són pas dolents, sinó malalts de llur pròpia civilització. Per això combató aquells compatricis meus que voldrien expulsar els anglesos per fer de l'Índia un Estat civilitzat a la manera europea. Això seria la naturalesa del tigre sense el tigre. No. El gran, l'únic esforç que cal és fo-

ragitar de la meva pàtria la civilització d'Occident.

... Però el cor de la civilització moderna (edat de ferro: cor de ferro) és la Màquina. Ella és l'ideal monstruós. Cal rebutjar-la. Més val encara comprar teixits de Manchester, que instal·lar a l'Índia les fàbriques de Manchester. Un Rockefeller hindú no valdria gaire més que l'altre. El maquinisme és un gran pecat, esclavitzava els pobles... I el diner és un verí, com l'instint sexual.

... M'estimaria més veure la meva pàtria lliure per la violència que no pas esclava i encadenada a la violència del dominador. «Ahimsa» no és solament un estat negatiu consistent a no fer mal, sinó un estat positiu, consistent a amar, a fer bé, fins a aquells que fan el mal... La no-cooperació no és un estat passiu: és un estat molt més intensament actiu que la resistència física o la violència... el compliment del nostre deure, siguin quines siguin les conseqüències que se'n segueixin, car nosaltres els mortals, entravats pel nostre cos, no podem controlar sinó les nostres pròpies accions. On no hi hagués sinó la tria entre covardia i violència, jo aconsellaria violència... Jo cultivo el coratge reposat de morir sense matar. Tinc reunides diferents definicions de Swarāj. Una d'elles diu: Swarāj consisteix a no té-

mer la mort. La nació influenciada per la por de la mort no obtindrà pas el Swarāj; i si l'obtingués, no sabria conservar-lo. Aquell, però, que no tingui aquest coratge, desitja que cultivi l'art de matar i d'ésser mort, abans que fugir vergonyosament del perill. Car aquell que fuig comet una violència mental: fuig perquè no té el coratge d'ésser mort tot matant. Arriscaria mil vegades la violència ans que l'emasculació de tota una raça. Preferiria de molt veure la meva pàtria recórrer a les armes per defensar el seu honor, ans que restar covardament testimoni del seu propi deshonor... Però jo sé que la no-violència és infinitament superior a la violència, que el perdó és més viril que el càstig. El perdó és l'ornament del soldat. Però abstenir-se de castigar no és perdó sinó quan existeix el poder de castigar. No té cap sentit de part d'una criatura impotent... Jo no crec la meva pàtria impotent. Cent mil anglesos no poden fer por a tres-cents milions d'éssers humans. I, no res menys, la força no roman pas en els mitjans físics: resideix en una voluntat indomable... No-violència no és pas la submissió benèvola al malfactor. No-violència oposa tota la força de l'ànima a la voluntat del tirà anglès. Un sol home pot, així, desafiar tot l'Imperi britànic i provocar-ne

la caiguda. Però, a quin preu? La sofrença. Sofriment, la gran llei...

... Si l'Índia fes de la violència la seva llei, no m'interessaria ja de continuar vivint a l'Índia: hauria cessat d'inspirar-me tota mena d'orgull. El meu patriotisme està subordinat a la meua religió; jo m'aferro a l'Índia com un infant al si matern, car sento que ella és l'aliment espiritual que necessito. Si aquest sentiment arribés a mancar, seria com un orfe. Em retiraria a les solituds de l'Himalaia per amagar-hi la meua ànima ensangonada.

... Jo crec honradament que sóc un ciutadà de l'Imperi britànic; la meua tasca no és jutjar el Govern; trobaria desagradable que cadascú es constituís en jutge del seu Govern. He concedit crèdit a la intel·ligència i a l'honestetat dels anglesos tant com he pogut. L'aberració del Govern m'ha arrabassat la confiança. Que el Govern en porti la responsabilitat.

... A la meua pàtria no li resten sinó dos camins: o bé separar-se d'Anglaterra, o bé, creient encara en la superioritat de la Constitució britànica sobre les altres constitucions, obligar el Govern a retre'ns justícia. Jo, personalment, crec encara en la superioritat de la Constitució britànica. He descobert que l'Imperi britànic té certs ideals que em són simpatícs, i un d'aquests ideals és que qualsevol súbdit de l'Imperi britànic té el camí el més lliure possible per a desenvolupar les seves energies, i pel seu honor i per tot el que ell creu ésser degut a la seva consciència.

... Acabaré aquesta dissertació donant-vos les dues definicions que sempre m'han servit de guia en la meua vida política:

«La més dura tasca per a la nació és disciplinar les seves manifestacions.»

«L'home no posseeix el poder de crear; no posseeix, per tant, el dret de destruir.»

BONA TOVALLOLA

EN una perruqueria, el client, malhumorat, diu al fadri que va a servir-lo:

—Home! Teniu les mans molt brutes...

—Oh! —respon el Fígaro—. És que avui encara no he rentat el cap a ningú.

El motor atòmic

pel PROFESSOR M. L. E. OLIPHANT

AMB l'aparició de la bomba atòmica el món entra en una nova era. Les conseqüències que segueixin aquest descobriment tal vegada demostraran ésser molt més irreconciliables amb l'actual i existent estructura de la societat, que no pas en temps antics ho foren el descobriment de la pólvora o l'aparició del motor de vapor.

Vull tractar en aquestes pàgines dels aspectes constructius del descobriment que ha fet l'home de mètodes per a emprar l'energia nuclear. Sense una solució del problema de la guerra l'ús de l'energia atòmica no serà, pel món, altra cosa sinó la festa del condemnat abans de l'execució.

Un sistema consistent en una massa de metall d'urani disposat de faiscó regular, en forma de «ventalla», penetrant unes certes substàncies anomenades «moderadors», tals com el carboni en la forma de grafit, o hidrogen pesat en forma d'«aigua pesada», produirà energia espontàniament si es troba per damunt d'una certa constant crítica. Aquesta constant o dimensió crítica depèn de l'exacta disposició del metall, de la naturalesa del moderador i dels

voltants immediats d'aquesta mena de «pila». La reacció és, si fa no fa, com segueix: un *neutró*, que penetra en un *nucli de l'isotop d'urani* de massa 235, el parteix en dos àtoms més lleugers i més simples, i al mateix temps allibera més de dos neutrons nous. Aquests neutrons, produïts en el procés de desintegració, tenen considerable energia i, en llur major part, escapen del metall d'urani cap al moderador circumstant. Aquí perden energia per la col·lisió amb els lleugers àtoms del grafit o de l'hidrogen, i al seu temps tornen al metall d'urani amb molt poques energies.

Els neutrons lents són capturats més fàcilment per l'urani 235 que no pas els neutrons ràpids, i hi ha una probabilitat més petita que es perdin, capturats per l'urani 238, que s'està dissolent. Així, la desintegració d'un sol àtom d'urani 235 ens porta a la desintegració de dos nous àtoms, que a llur torn en desintegren d'altres, en un procés que augmenta progressivament. Cada fractura d'un àtom deslliura gairebé cinquanta milions més de vegades d'energia que la produïda per la combustió d'un àtom de carboni,

és a dir, de carbó; així és que l'energia produïda és enorme.

L'urani és escalfat per la degradació de l'energia alliberada en el procés de desintegració individual. En l'absència d'un mecanisme controlador, la massa sencera agafaria ràpidament excessiva temperatura i es fondria i es dispersaria.

Sortosament, alguns dels neutrons alliberats en el procés de desintegració són llançats, després de l'alliberament principal d'energia, amb intermitències d'una fracció de segon. Això vol dir que una massa de matèria augmentarà de temperatura força lentament mentre serà prou gran perquè els neutrons produïts per desintegració en tota la massa siguin lleugerament majors en nombre que els que escaparan de la superfície exterior de la pila, o els que es perden per altres camins; o sia, mentre no sigui molt més gran que la massa crítica.

Hi ha substàncies naturals, tals com el cadmi, que absorbeixen els neutrons fortament. Es poden introduir varetes d'aquest material, a través d'obertures escaients, a l'interior de la pila, per tal de reduir la multiplicació dels neutrons. Si la posició d'aquestes varetes és controlada per un mecanisme que les empenyi endins quan la temperatura de l'interior ultrapassi un grau predeterminat, o les retiri quan l'interior es re-

fredi per sota d'aquella temperatura, és possible de mantenir una ferma producció de calor. Aquesta calor es pot extreure refredant l'urani, que es troba sota la forma de varetes o barres de metall, entorn de les quals circula gas o aigua. Es pot fer un ús pràctic de l'energia calòrica si pot ésser extreta a una temperatura raonablement alta.

Fins ara les tècniques per a protegir el metall d'urani de la corrosió no han progressat prou per a permetre l'extracció de l'energia a una temperatura suficientment elevada. Aquests problemes metallúrgics poden ésser resolts, i ho seran, i la pila de desintegració pot reemplaçar la fogaina del motor de vapor, o pot escalfar un gas que doni la seva energia a una turbina de gas.

Hi ha nombre d'altres dificultats que han d'ésser vençudes. Els productes de la desintegració són altament radioactius, i s'ha d'evitar que contaminin l'atmosfera o els rius emprats per a refredar. La pila sencera és una poderosa font de neutrons i de radiacions que occirien tota la vida que hi hagués al voltant d'ella, a menys que siguin detingudes per una mampara escaient. Aquestes i altres dificultats no són pas insuperables, àdhuc en l'actualitat.

Una unitat de reacció que produeixi força és molt gran si

s'empra urani ordinari. Concentrant l'ingredient actiu, urani 235, la grossària pot ésser reduïda, però es pot arribar a fer tan petita, que el problema d'extreure la força esdevé extraordinàriament difícil.

L'urani de massa 238 captura a la pila alguns neutrons d'energia intermèdia i es transforma, per l'emissió de dos electrons, en una nova substància, un element químic desconegut a la terra, al qual hom ha donat el nom de plutoni. Aquesta substància química creada per l'home té propietats nuclears semblants a les de l'urani 235, i experimenta la desintegració de la mateixa manera, quan captura un neutró. Per tant, contribueix també a la producció d'energia de la pila quan se n'ha acumulat una quantitat suficient. El plutoni té unes propietats químiques diferents de les de l'urani, i pot ésser separat d'aquest per un procés químic. El plutoni, com l'urani 235, pot emprar-se per a fer

una bomba. Així, una pila productora de força produeix també plutoni, que pot convertir-se en un armament militar.

Rest a clar que el problema del control de la producció d'energia per mètodes nuclears ha estat resolt. Es pot veure que les restants dificultats són d'un caràcter químic, metallúrgic i d'enginyeria, i no sembla pas que hi hagi problemes insuperables. L'economia de la producció de força encara ha de resoldre's plenament. Per ara és més costosa que el consum de carbó; però jo no dubto que dintre de pocs anys el procés estarà tan avançat, que l'energia nuclear podrà reemplaçar el carbó i els motors d'explosió, almenys per a grans unitats estacionàries de força. Una lliura d'urani «cremat» com a combustible en una «caldera» nuclear produirà aproximadament la mateixa energia que 1.500 tones de carbó.

(Extret de «The Illustrated London News».)

PORTERS DEL TREN

L'ENGINYER que projectava una línia de ferrocarril explicava a un pagès la direcció que prendria.

—Ja veieu —li deia— que el ferrocarril passarà just pel mig de la vostra masia.

—¿I vós us penseu que la meua dona o jo anirem a obrir la porta, cada vegada que serà anunciat un tren?

Cousas

por ALFONSO R. CASTELAO

Si eu fose autor

Si eu fose autor escribiría unha peza en dous lances. A obriña duraría dez minutos nada mais.

LANCE PRIMEIRO

Érguese o pano e aparece unha corte aldeán. Enriba do estrume hai unha vaca morta. Ó redor da vaca hai unha vella velliña, unha muller avellentada, unha moza garrida, dúas rapaciñas bonitas, un vello petrucio e tres nenos loiros. Todos choran a fío i-enxoitan os ollos co-as mans. Todos fan o pranto e din cousas tristes que fan rir, ditos paifocos de xentes labregas, angurentas e cobizosas, que pensan que a morte d'unha vaca é unha gran desgracia. O pranto debe ter unha gracia choqueira, para que estoupén de risa os do «patio de butacas».

E cando se farten de ril-os señoritos baixará o pano.

LANCE SEGUNDO

Érguese o pano e aparece un estrado elegante, adobiado con moito señorío. Enriba d'unha mesa de pés ferrados de bronce, hai unha bandexa de prata, enriba da bandexa hai unha almofada de damasco, enriba da almofada hai unha cadeliña morta. A cadela morta semellará unha folerpa de neve. Ó seu redor chora unha fidalgoa e dúas fidalguíñas novas. Todas elas fan o pranto i-enxoitan as bágoas con paniños de encaixe. Todas van dicindo, unha a unha, as mesmas parvadas que dixeron os labregos diante da vaca morta, ditos tristes que fan rir, porque a morte d'unha cadela non é para tanto.

E cando a xente do galiñeiro se farte de rir a cachón, baixará o pano moi amodiño.

Unha rua n'un porto lonxano

Unha rua n'un porto lonxano do norte. As tabernas están acuguladas de mariñeiros e botan pol-as suas portas o bafo quente dos borrachos. Xentes de total-as castes do mundo, cántigas a gorxa rachada, música de pianolas chocas, moito fedor a sebo...

Un mariñeiro que fala francés tropeza c'un mariñeiro que fala inglés. Os dous fanse promesas de gran amizade, cada un no seu falar. E sen entenderse camiñan xuntos, collidos do brazo, servíndose mutuamente de puntales.

O mariñeiro que fala francés e mail-o mariñeiro que fala inglés entran n'unha taberna servida por un home gordo. Queren perdel-o sentido xuntos, para seren máis amigos. ¡Quén sabe se despois de ben borrachos poderán entenderse!

E cand'o mariñeiro que fala inglés xa non rexe co seu corpo comenza a cantar :

Lanchiña que vas en vela;
leva panos e refaixos
par'a miña Manoela.

O mariñeiro que fala francés arregala os ollos, abrázase ô compañeiro, e comenza tamén a cantar :

• Lanchiña que vas en vela;
leva panos e refaixos
par'a miña Manoela.

¡¡A-iu-jú-jú!! Os dous mariñeiros eran galegos.

O taberneiro, gordo como un flamengo de caste, veu saí-los dous mariñeiros da taberna e pol-a sua faciana bermella escorregaron as bágoas. E despois dixo para sí n'un laído saudoso :

¡Lanchiña que vas en vela!

Tamén o taberneiro era galego.

Na Vellez

Dous vellos que tamén tiveron mocidade, que se coñeceron n'un baile, que logo se casaron por amor e que viviron amándose totalmente. Dous vellos, sempre xuntos e sempre calados, que viven escoitando o rechouchío d'un xilgaro engaiolado. Sen fillos e sen amizades. Soios.

Antonte leváronle o viático ô vello e onte morreu. A compañeira dos seus días visteuno, afeitouno e púxolle as mans en cruz.

Hoxe entraron catro homes e sacaron a caixa longa onde vai o morto. Á vella saíu á porta da casa e co-a voz amorosa dos días de mocidade despídeuse do seu compañeiro :

— ¡Deica logo, Eleuterio!

E os veciños que acudiran ô esputáculo tapáronse as bocas e riron cos ventres. A despedida da vella foi rolando e chegou ô Ca-

sino e o «deica logo, Eleuterio» xa se convirteu en motivo de risa.

Todos, todos se riron e ninguén se decata con que delor a vella namorada chamará pol-a morte n'esta noite de inverno.

A marquesiña

Chámanlle a «Marquesiña» e os seus pelños endexamáis se calzaron.

Vai á fonte, depelica patacas e chámanlle a «Marquesiña».

Non foi á escola por non ter chabramba que pôr, e chámanlle a «Marquesiña».

A súa nai é tan probe que traballa de xornaleira na casa do Marqués.

¡E aínda lle chaman a «Marquesiña»!

Os cruceiros

Onde hai un cruceiro houbo sempre un pecado e cada cruceiro é unha oración de pedra que fixo baixar un perdón do Ceo, pol-o arrepentimento de quen o pagou e pol-o gran sentimento de quen o fixo.

¿Tendes reparado nos nosos cruceiros aldeáns? Pois repara.

A Virxe das Angustias, enclavada no reverso de moitas cruces de pedra, non é a Piedá dos escultores; é a Piedade creada pol-os canteiros.

Os nosos canteiros, deixándose levar pol-o sentimento, non podían maxinar un home no colo da nai.

Para os artistas canteiros Xesucristo sempre é pequeno, sempre é o Neno, porque é o Fillo, e os fillos sempre somos pequenos no colo das nosas nais.

Repara nos cruceiros e descubriredes moitos tesouros.

(*Extret del llibre «Cousas», II edició.*)

OPINIONS D'EINSTEIN

EN unes declaracións sobre les seves opinións polítiques, el professor Einstein deia: «Mai no he afavorit el comunisme, i tampoc no l'ajudo ara. Opino que és enemic de la humanitat tot poder que esclavitzava l'individu per la por i per la força, tant si enarbora la bandera feixista com la comunista».

L'Ipsòfon

Aquest nou aparell suís respon a les crides telefòniques i recull els missatges

per PERCY KNAUTH

Us posseeix aquell sentiment nerviós d'estar massa lligats al telèfon? Teniu por de baixar al saló a fer una copeta i que mentrestant el petit tirà negre pugui tocar en la vostra absència? ¿Us agradaria poder esmunyir-vos cap al saló de billar i deixar que el maleït estri repiqui fins a rebentar... però no us atreviu a fer-ho? Aleshores, escolteu la resposta al vostre íntim desig: una veueta que diu a tothom que s'escaigui a trucar mentre sou fora: «Parla l'Ipsòfon, Blank Company, despatx de Mr. Dunham. Atenció. Parleu, si us plau... ara.»

Això és l'Ipsòfon, la Petita Meravella del Món Telefònic. Com diuen els anuncis, «escolta i parla per vós.» És, de fet, el primer telefonògraf completament automàtic, la realització d'un somni fugisser perseguit pels experts en comunicacions des de fa gairebé 50 anys. Només cal posar-lo en comunicació amb la línia telefònica i deixar-lo sonar... i a la fi del dia, o quan us plagui, podeu aixecar el receptor, oprimir un botó, i sentireu tot el que tots els qui han trucat tenien per dir-vos.

El principi bàsic de l'Ipsòfon és molt senzill: combina un telèfon ordinari amb un filferro d'acer que registra i serva totes les converses. Si sortiu i el telèfon truca, l'Ipsòfon s'encarrega de respondre automàticament després del quart truc. La veu de l'aparell dona el text més amunt esmentat (o qualsevol altre que us plagui triar), i aleshores espera que el comunicant lliuri el seu missatge. Si aquest no resta massa bocabadat i li és possible de confegir les paraules, l'Ipsòfon l'escoltarà durant tota una mitja hora sense interrompre'l, o per tot el temps — sempre fins a aquest límit — que ell desitgi parlar. A la fi de la conversa el comunicant dona el seu nom i penja el telèfon; llavors l'Ipsòfon espera la següent crida.

Aquest miraculós aparell fou construït durant la guerra per la Werkzeugmaschinenfabrik Oerlikon Bührle & Co., de Zürich, Suïssa, la mateixa organització que va manufacturar el famós canó antiaeri Oerlikon. La companyia suïssa va adquirir les patents, durant la guerra, a un alemany anomenat Müller, i la tasca de por-

tar-lo fins a un punt d'eficiència comercial fou encarregada a un jove i estudiós físic anomenat Ernst Keller, un expert en balística que ara és el cap de la secció experimental i de desenvolupament de la fàbrica Oerlikon. Actualment hi ha uns 80 Ipsòfons en funcionament escampats per tot Suïssa, i l'instrument aviat es posarà a la venda en altres països.

Aquest enginyós mecanisme, que té prou moviments per a deixar esmaperdut un rellotger suís, té moltes funcions a més del seu ús bàsic. Supposeu que us n'aneu al saló de billar i us poseu nerviós pensant qui podrà haver trucat mentre éreu fora del despatx. Només heu d'anar a la cabina telefònica més propera i comunicar amb la vostra oficina. Aleshores podreu sentir tot el que ha registrat l'Ipsòfon durant la vostra absència.

Però això encara no és tot. No cal dir que voleu que ningú que pugui trucar al vostre número no pugui escoltar tots els missatges que hi ha registrats. Cal servir el secret... i ha estat servat. En l'Ipsòfon que teniu a casa, que sembla ben bé un telèfon ordinari col·locat al damunt d'una caixa una mica més gran, amb quatre fileres de botons i deu petits signes, hi ha dues fileres de botons numerats de l'1 al 0. Abans d'anar-vos-en inseriu una clau en un pany que hi ha al fons de la caixa, doneu un quart de volta cap a la dreta, i aleshores trieu una combinació de nombres oprimint els botons corresponents, que seran, per exemple, els nombres 3, 5 i 7. Llavors torneu la clau a la seva posició inicial, els botons tornen a sortir i resten en la posició d'abans, i ja teniu la vostra combinació secreta.

Quan comuniqueu des de fora, espereu fins que l'Ipsòfon s'hagi anunciat. Després de la paraula «Atenció» del seu breu missatge, vós digueu en veu alta i distinta: «Aló, aló.» L'Ipsòfon, aleshores, es col·loca en una altra posició. En lloc de demanar-vos que parreu, comença a donar una sèrie de nombres, de l'1 al 0, amb pauses de dos segons entre cada nombre. Després de sentir els vostres nombres-clau, o sia després de 3, 5 i 7, heu de repetir dues vegades, en veu alta i distinta, les paraules «Aló, aló». Si no heu oblidat la vostra combinació, l'Ipsòfon, després de donar tota la sèrie de nombres, us repetirà els missatges que ha pres en la vostra absència.

Si heu oblidat la combinació, l'Ipsòfon us donarà, simplement, un senyal burleta d'ocupat. No cal dir que el mateix esdevindrà a qualsevol que vulgui assabentar-se dels vostres missatges sense conèixer la combinació que heu triat. Des del moment que hi ha 1.023 combinacions possibles (qui volgués provar-les totes, hauria de passar-hi ben bé vuit hores de treball seguit) i des del moment

que podeu canviar la combinació sempre que us plagui, el vostre secret és garantit.

Després d'haver sentit tot el que l'Ipsòfon tenia per dir-vos, probablement voldreu esborrar els missatges. Aquesta és, també, una operació molt senzilla. Quan l'Ipsòfon haurà dit tot el que tenia per dir, sentireu un bronziment. Aleshores digueu: «Eborra, esborra», i els missatges desapareixeran per sempre més.

Suposeu que sou vós qui vol lliurar un missatge. Després del primer bronziment assenyalant que l'Ipsòfon us ha donat tots els seus missatges, digueu novament: «Aló, aló». Llavors digueu tot el que tingueu per dir, i l'Ipsòfon ho registrarà. Suposeu que heu hagut de fer un viatge per a resoldre un afer important, a Xicago, per exemple. El vostre soci, mentrestant, ha anat a Nova Orleans en viatge també d'afers. En la situació en què es troben actualment els hotels, cap dels dos no sabeu on podreu trobar allotjament.

Abans d'anar-vos-en, vós i el vostre soci conveniu una combinació per a l'Ipsòfon. Tanqueu l'oficina i agafeu els vostres trens respectius. En arribar a Xicago aconseguíu a la fi de trobar un llit en un petit hotel. L'endemà arrangeu l'afer que us duia allà. ¿Com us ho manegareu, per a donar-ne coneixement al vostre soci? Aneu a la cabina telefònica més propera, marqueu el vostre número de Nova-York, digueu a l'Ipsòfon on sou i quin ha estat el resultat dels vostres afers. Quan truqui el vostre soci, tot el que ha de fer és donar a l'Ipsòfon la combinació adequada i escoltar tot el que teniu per dir-li.

L'Ipsòfon dona a tothom dues oportunitats. Si la persona que telefona resta massa esverada i de moment no pot parlar, l'instrument esperarà durant 12 segons i després repetirà el seu text. Si heu de fullejar un feix de notes mentre parleu, teniu 12 segons per a trobar allò que cerqueu i continuar parlant.

La més gran dificultat en el desenvolupament de l'Ipsòfon fou la de fer-lo un veritable telefonògraf automàtic. Avui l'Ipsòfon arriba en una oficina en dues parts: una d'elles és una gran caixa coberta amb una tapadora de metall i gairebé tan gran com dues tauletes de màquina d'escriure posades de costat; la segona és el telèfon mateix. La caixa conté tots els aparells registradors i es pot instal·lar a qualsevol banda de l'oficina. A Suïssa el lloguen mitjançant un contracte per cinc anys, i s'han de pagar 150 francs suïssos (uns 35 dòlars) el mes. ¿Quan podreu tenir un Ipsòfon a la vostra oficina d'Amèrica? No pas de seguida, certament. L'Ipsòfon no es pot instal·lar com si res i posar-se tot seguit a treballar. La

gent l'ha de conèixer amb anterioritat per a no esverar-se massa quan el sentin a l'altra banda de la línia telefònica. Això requereix una gran campanya publicitària.

Un altre obstacle són les fredes relacions entre el Govern dels Estats Units i la Companyia Oerlikon, que va vendre municions a Alemanya durant la guerra. El Director de la Companyia Oerlikon és Emil George Bührle, antic súbdit alemany i el més ric fabricant d'armaments de Suïssa. Mr. Bührle està en l'actualitat cercant la manera d'exigir judicialment al Govern dels Estats Units el pagament de 30 a 50.000.000 de dòlars pels canons lliurats a les forces armades dels Estats Units pel seu representant a Rhode Island. Mentrestant, no està gaire segur de poder mantenir en exclusiva els seus pretesos drets sobre l'Ipsòfon, l'origen del qual és encara una mica fosc. La Companyia Oerlikon pretén que va «adquirir» les patents a Herr Müller, ciutadà alemany. La manera com les va «adquirir» pot ésser objecte d'una investigació per part de les autoritats americanes d'ocupació a Alemanya. Si els drets de Bührle no són massa concloents, el camp per a la seva manufactura s'obriria als ciutadans americans, i Mr. Bührle restaria a la part del defora de la seva prometedora mina d'or i s'hauria d'acontertar únicament amb veure-la.

(Extret de «Life».)

LA penicilina ha dut una nova esperança a milers de persones víctimes d'una mortal afecció cardíaca. Fins fa poc temps solament es salvava un 1 per 100 dels atacats per aquesta malaltia. Gràcies a la penicilina ara tenen moltes més probabilitats de viure. Aquesta malaltia és l'endocarditis bacteriana.

En un període de sis mesos moriren a Londres 400 persones, víctimes d'aquesta afecció mortal. Però ara, segons el professor W. V. Christie, Secretari del Comitè de Proves Clíniques de la Penicilina, i professor de Medicina a la Universitat de Londres, tots els pacients són guarits amb la penicilina.

(The Daily Mirror)

El pastor de l'església de Sant Nicolau, a Nova-York, diu que el següent proverbi de Confuci ha estat la regla d'or de la seva vida: «Es millor encendre una petita espelma que maleir la fosca.»

L'element femení en la poesia d'Auziàs March

per MANUEL CRUELLS

SERIA molt interessant poder precisar la fesomia física i moral de les dones que inspiraren al poeta uns versos tan profunds sobre l'amor. No en tenim cap indicació, només la que ens dona el mateix poeta. Indicació, naturalment, subjectiva, parcial.

Ha cantat Teresa, somni i desig a la vegada. Dona de cos bell, de pell blanca i d'ulls negres. El poeta voldria que fos plena de seny i lliri entre cards per a poder-la estimar amb el mateix amor i veneració dels trobadors, per a poder-la cantar com l'origen de totes les virtuts, com una divinitat a la terra. Però la seva Teresa és dona, té un cos bell i li encén tots els desigs. En la contemplació d'aquest cos es perd tota l'adoració mística: «Llir entre cards, ma voluntat es gira, tant que jo us vull honesta i des-honesta».

El poeta, fill d'una època que no havia mantingut distància ni terme de comparació entre el sagrat i el profà, troba en la semiobscuritat de l'església, on es prega, però també es festeja, l'objecte de la seva passió, dels seus neguits i dels seus cants, la seva Teresa; com Petrarca hi havia trobat la seva Laura; com Boccaccio hi feia celebrar les primeres reunions ben profanes i burletes del seu Decameró; com Ramon Llull hi havia trobat, entre himnes i invocacions a l'Altíssim, la inutilitat del seu desig i la seva conversió o, simplement, el canvi de motiu en la seva vida.

I es rendeix davant la bellesa de Teresa. I la canta, la venera i també la desitja. Per això Teresa no és l'encarnació d'una idea innata com la Laura del Petrarca, «imatge vinguda del regne de les idees»; ni una visió mística com la Beatriu del Dant, «imatge vinguda del cel», sinó una realitat, molt present, molt física, molt aristotèlica, si es pot parlar així.

I la lluita que planteja en ell la dona no és pas una dualitat entre un somni i una realitat, sinó entre el desitjar i el no desitjar; entre la carn que demana i la llei de Déu que ordena contenció. En Auziàs és constant aquesta dualitat.

En el nostre poeta, a diferència del Boccaccio, en aquesta lluita, guanya la raó; però permeteu-me la referència, una mica irreverent per al pobre Auziàs, a la seva vellesa, la qual ell constantment

recorda i moltes vegades plany; i a la joventut de Teresa, la qual, molt femenina, es decanta a complaure les sol·licitacions galants i irreflexives dels anys similars i no pas les promences i ardors dels madurs.

El Dant pot posar Beatriu al cel i cantar-la com un àngel més en el cor immens dels qui lloen Déu; en canvi, Auziàs està inquiet, i en els cants de mort es plany i es neguiteja, car no sap el destí de la seva Teresa, tan bellament, tan humanament, dona.

Com estem lluny d'aquella exaltació trobadoresca que elevava l'amor per sobre de tots els límits! És una posició ben personal la del nostre poeta.

Es que la dona d'Auziàs no és virtuosa, sinó sensual, voluble, plena d'argúcies per a l'engany, com les dones del Boccaccio. Auziàs, però, ho canta com pecat. Boccaccio, com una virtut. És que l'italià oblida el més enllà, el menysprea; el nostre poeta sent constant la divinitat que castiga o premia. «En Boccaccio el món de la carn triomfa sobre el de l'esperit». En Auziàs, l'esperit, més pensat que sentit, intenta l'últim esforç de reivindicació. Però només triomfa totalment amb la vellesa, amb l'anul·lació total, molt física, molt fatal, molt inevitable, del cos. No reivindica la carn, sinó que la condemna; però necessita tota la força de la raó i de la voluntat, i no assoleix, encara, de dominar-la, fins que l'amada ja no hi és, fins que ell mateix ja se sent pres pel final.

L'amor, per a Auziàs, és presència i no pas evocació; és en els sentits; inútilment vol que sigui en l'esperit, en la renúncia del cos. La separació, la mateixa mort porta l'oblit. Vol sublimar, cristallitzar tots els desigs confosos en ell per a fer perdurar un record; però aquest record només es conserva si s'ha complert la llei de Déu. I Déu, només se'l troba en l'esperit. Per això intenta dominar el cos, el qual aparta de la gran Fi, però ho fa amb el plany del qui sent i desitja intensament, del qui també troba bellesa en la terra. S'intenta l'anul·lació de la carn més per complir un deure, que no pas per un transport espiritual; més per no ofendre la divina Fatalitat, que no pas per un desig fervent d'Ella.

«L'amor, doncs, no és una escala que porta a Déu», com ho és per al Dant, sinó que el n'allunya. Boccaccio ja prescindeix de Déu i es dóna als sentits; Auziàs l'invoca perquè li doni voluntat per a matar-los, per a oprimir la naturalesa. Potser, més que res, vol i dol. No obstant, la Divinitat manté, encara, sempre i constant, la seva força sobre la moral d'Auziàs.

Sintetitzant, podríem dir que el Dant es sent fora dels sentits; Auziàs, empresonat per ells, s'hi troba com en presó; Boccaccio ni

s'adona que els sentits són un lligam. El Dant, de tant mirar el cel, ascendeix fins a ell; Auziàs vol mirar el cel, però palpa la terra; Boccaccio ja mira i toca la terra. Potser és perquè el plaer ja no és satisfet que Auziàs pensa en el cel.

En definitiva, Auziàs és un punt mitjà en la línia de valorització de la vida que va del Dant al Boccaccio. És clar que, en aquest punt mitjà també s'hi troba un Petrarca, diferent, però, d'Auziàs, com un aristotèlic d'un platònic, un reflexiu d'un imaginatiu, un moralista d'un místic.

Petrarca, sentiment i passió, hauria estat capaç del transport místic dels ascetes; Auziàs, analític i reflexiu, era el temperament oposat al místic. No es sent ni un aliat de Déu, ni unit a Ell per un afany d'identificar-s'hi, de menjar de la divinitat. Simplement creu, venera i impreca. Tenir Déu propici és la seva preocupació constant. Més que fe, potser, en Auziàs hi ha voluntat de creure.

I així demana a Déu que perdoni i salvi la seva Teresa, i perdoni i salvi la seva pròpia ànima; per tal que enllà, més enllà dels límits, superats i vençuts, la unió sigui perfecta, no pas com la seva carn i la seva sang desitja, sinó com el seu esperit espera.

(Fragment d'un treball inèdit sobre Auziàs March.)

REVOLUCIÓ EN CIRURGIA

UNA nova tècnica en cirurgia, que sembla que revolucionarà el tractament de malalties cerebrals, es practica actualment a l'Hospital de St. Mary, a Londres. S'injecta al pacient una solució de tint verd de malaquita. L'efecte és de tornar verds els teixits malalts del cervell. Els teixits normals romanen blancs. Tan ben definida resta l'àrea dels teixits malalts, que el cirurgià pot extirpar-los sense noure el conjunt del cervell.

El cirurgià consultat de l'Hospital que ha emprat el nou mètode ha dut a terme fins ara 12 operacions amb l'ajuda del tint. Està convençut que això reduirà el terme mitjà de mortalitat en les operacions cerebrals, no solament en assegurar la completa remoció d'una part malalta, sinó en prevenir la recaiguda. En pacients epilèptics s'ha trobat que la nova tècnica fa que una certa part del cervell resti descolorida. Això ha donat als metges una clau sobre la causa de la malaltia, i pot esdevenir-se un canvi en el seu tractament.

(The Sunday Express)

DUES POESIES

AUZI

Deixant a part l'estil dels trobadors

Deixant a part l'estil dels trobadors
qui, per escalf, trespassen veritat,
i, sostraint mon voler afectat
perquè no em torb, diré el que trob en vós.
Tot mon parlar als qui no us hauran vista
res no valdrà, car, fe no hi donaran;
i los veents, que dins vós no veuran,
en creure a mi llur arma (1) serà trista.

L'ull de l'hom pec (2) no ha tan fosca vista
que vostre cos no jutge per gentil:
no coneix tal com lo qui és subtil;
hoc (3), la color, mes no sap de la llista.
Quant és del cos, menys de participar
amb l'esperit, coneix bé lo grosser:
vostre color i el tall pot bé saber,
mes ja del gest no podrà bé parlar.

Tots som grossers en poder explicar
ço que mereix un bell cos i honest;
jóvens gentils, bons sabents, l'han request
i, famejants, los convé endurar (4).
Lo vostre seny fa ço que altre no pensa,
que sap regir la molta subtileza.
En fer tot bé s'adorm en vós peresa:
verge no sou perquè Déu ne volc (5) casta.

Sols per a vós bastà la bona pasta
que Déu retenc per fer singulars dones:
fetes n'ha assats molt sàvies i bones,
mes compliment Dona Teresa el tasta.
Havent en si tan gran coneixement
que res no el fall que tota no es conega,
a l'hom devot sa bellesa encega;
past d'entenents és son enteniment.

Venecians no han lo regiment
tan pacífic com vostre seny regeix
subtilitats, que l'entendre us nodreix,
i del cos bell sens colpa el moviment.
Tan gran delit tot hom entenenent ha
i ocupat se troba en vós entendre,
que lo desig del cos no es pot estendre
a lleig voler, ans com a mort està.

Llir entre cards, lo meu poder no fa
tant que pogués fer corona invisible.
Meriu-la (6) vós, car la qui és visible
no es deu posar lla on miracle està.

(1) Anima. (2) Neci. (3) Això sí. (4) Dejunar. (5) Volgué.
(6) Mereixeu-la

S A TERESA

MARCH

Sens lo desig de cosa deshonest

Sens lo desig de cosa deshonest,
d'on ve dolor a tot enamorat,
visc dolorit, desitjant ser amat.
I par ho bé que no us vull deshonest:
ço que jo am de vós és vostre seny,
i los estats de vostra vida casta.
Molt no deman, car mon desig no basta,
sinó en ço que honestat ateny.

L'enteniment a vós amar m'empeny,
i no lo cos amb voler deshonest.
Tira'm a vós un amigable gest,
amb sentir prim, qui desperta desdeny.
Tant està pres lo meu enteniment
per molta part del vostre que li alta (1),
que em tol (2) sentir i em fa la carn malalta
d'un tal dormir que perd lo sentiment.

No cessarà lo meu igual talent,
puís mou de part que no es cansa ni es farta,
car l'esperit tot lo finit aparta;
no és en cos lo seu contentament.
De vós deman la voluntat guanyada,
cella qui és en l'arma (3) infinida.
La part d'amor, que pot ésser perida,
en lo meu cor, no s'hi troba esforçada.

Si com lo foc creix la sua flamada,
quan li són dats molts fusts perquè els aflam,
i lladoncs creix, i mostra major fam,
com pot sorbir cosa que el sia dada:
ne pren a mi, car ma voluntat creix
per los desigs presentats en ma pensa,
i remoguts, seria el fer ofensa,
car d'altra part ma voluntat no es peix.

Mon pensament mostra que m'entristeix.
Quan entre gents estic mut i pensiu,
lladoncs Amor peix sos fills en lo niu,
que dins mon cap és llong temps que nodreix.
Est és aquell voler sens negun terme,
per ço Amor de mi no es partirà.
Aquella amor, que en nostra carn està,
no met al cor lo no cansable verme.

Plena de seny, mon enteniment ferme
en ço que mai amador lo ferma,
i, si fallesc, Vera Amor fallirà:
«mellor de tots» hauré nom, si em conferme.

(1) Plau. (2) Pren. (3) Anima.

Els prínceps regnants de l'Índia

per CHARLES GRAVES

QUI són els Prínceps regnants de l'Índia? El públic corrent coneix la figura de Gandhi; sap qui és el Virrei; ha sentit parlar així mateix dels Hindús, dels Musulmans i dels Intocables. Recorda que el Maharajah de Rajpipla va guanyar el Derby amb *Windsor Lad*, i que, més recentment, el Gaekwar de Baroda va comprar un poltre d'un any per 28.000 guinees. Podem dir amb tota seguretat, però, que moltíssima gent no té cap idea del nombre i de la importància dels Prínceps regnants.

Actualment n'hi ha 562, des del Nizam de Hyderabad, el territori del qual és més gran que Anglaterra, Escòcia i Gal·les plegats, fins a Rajahs, el territori dels quals a penes té tres milles quadrades. En total, l'àrea controlada pels Prínceps regnants és una meitat de l'Índia, i el nombre dels seus súbdits constitueix un terç de la població total. Dels 562 Estats, però, no més de vint tenen una extensió considerable. Els quatre més grans són Hyderabad, Mysore, Kashmir i Baroda. El segon

grup inclou Travancore, Cochín, Indore, Alwar, Jaipur, Bhopal (el Nabab de Bhopal és Cancellier de la Cambra dels Prínceps), Patiala, Bikanir i Nawagar. Tots els Estats importants tenen els seus propis tractats individuals amb el Raj britànic, alguns dels quals tenen més de 200 anys. Aquests tractats presenten moltes varietats — el dret del Príncep regnant d'exigir tributs, la qüestió del permís de posseir un exèrcit permanent, les relacions amb els Governos estrangers i la imposició de tarifes i aranzels. Els grans Estats tenen un sistema complet d'administració, incloent un sistema de lleis basat en els procediments anglesos. Els procediments legals comencen en el Tribunal del Magístrat, passen al Tribunal Suprem i, si cal, arriben fins al Consell Privat, i d'allà, al mateix Príncep regnant de l'Estat.

Tots els Prínceps regnants dels dos grups d'Estats més amunt esmentats poden imposar la pena de mort sense passar referència a Delhi. Tenen també llurs exèrcits permanents.

Tropes dels Prínceps regnants han guanyat deu creus Victòria en la guerra passada, i algunes unitats d'aquests Estats s'han captingut de manera exemplar lluitant contra els enemics del Rei. La infanteria de Patiala, per exemple, es va distingir en la lluita contra els japonesos, particularment a Kohima, i fou atorgada al seu comandant la rara distinció d'ésser nomenat brigadier de l'Exèrcit angloindi. Cada un dels Prínceps regnants posseïdor d'un exèrcit ens va emprar les seves tropes i va sostenir una part considerable de les seves despeses mentre estigueren en campanya. En el cas de Patiala, el pressupost hagué d'ésser augmentat en un 500 per cent, com a resultat d'aquesta generosa acció.

La Cambra dels Prínceps, que els inclou tots llevat dels governants de Hyderabad, Mysore, Baroda i Kashmir, es reuneix almenys una vegada l'any per discutir assumptes d'interès mutu, les relacions amb el Govern, problemes econòmics i fiscals, i la seva posició en la futura Constitució. El President és el Virrei de l'Índia.

Durant la resta de l'any, totes les relacions entre els Prínceps regnants i Delhi són portades a través dels Residents—oficials polítics que representen

el Virrei. No hi ha, com es pot suposar, un Resident per cada Príncep regnant, però cada Estat es troba dintre l'àrea d'un d'ells. El Resident, com a representant del Virrei, té una influència molt gran i informa periòdicament sobre assumptes com sanitat, administració, prosperitat i el futur desenvolupament comercial. És com a resultat de l'advertiment d'aquests Residents que la Corona pot interferir en l'administració interna si la situació és prou crítica. La Corona també pot arribar fins a la deposició del governant, encara que aquesta facultat és exercida molt rarament. De fet, les deposicions dels Maharajahs d'Alwar i d'Indore són els únics casos notables des del començ del segle.

Així mateix, les deposicions aniran esdevenint més i més rares en el futur, perquè la major part dels governants ha modificat el seu concepte de la vida. Hi hagué un temps en què es preocupaven més per llur prestigi, per llur posició, llurs luxes—tals com els elefants i joies—, que per res més. Avui llur tendència és la de prendre llurs responsabilitats envers el poble cada vegada més seriosament. Amb aquest fi cerquen els millors homes que poden trobar per a ocupar el càrrec de Primer Ministre per tal d'aixecar

el nivell de vida i d'administració i desenvolupar la indústria en llurs dominis.

En això el Maharajah de Mysore fou el capdavanter. Va reeixir, ja fa alguns temps, a aixecar el nivell d'instrucció i d'educació en general en el seu Estat, fins a assolir un nivell més alt que el de l'Índia britànica. Ha desenvolupat també les indústries indígenes, tals com els teixits de seda, i ha introduït així mateix indústries occidentals. Cal remarcar que les seves instal·lacions hidroelèctriques són de les millors de tota l'Índia. El Maharajah de Travancore és un altre Príncep particularment intel·ligent.

Aquest desenvolupament fou accelerat com a resultat de la segona guerra mundial, quan esdevingué necessari disposar de més i més manufactures. Foren importades eines i maquinària, la majoria per a fabricació de guerra; però ara han estat aprofitades per a la manufactura de mercaderies diverses, tals com accessoris de motor per a automòbil, refrigeradors, ventiladors, eines i altres coses semblants.

Aquest desenvolupament ha estat facilitat per tal com els governants encara mantenen un lligam personal amb el poble i, per consegüent, poden dur a terme les reformes molt més

fàcilment que en altres bandes del món. Cadascun d'ells és considerat encara com el pare del seu poble. Una vegada, no fa gaire, el Maharajah de Patiala s'assegué entre 50.000 súbdits seus per escoltar certes queixes locals, sota una temperatura de 60 graus a l'ombra.

Pel que fa a llur posició *vis-à-vis* del Raj Britànic i del Moviment pel Govern Autònom de l'Índia (Indian Home Rule Movement), els Prínceps regnants es mostren molt sensibles davant les acusacions aixecades contra ells per l'Índia Nacionalista, sense parlar ja dels americans. Aquests es pensen que ells, els Prínceps regnants, són emprats pel Govern britànic per a limitar l'expansió del moviment autonomista a l'Índia. De fet, ells presenten fortes objeccions a aquestes acusacions, que els mostren com uns retrògrads, i han fet una declaració conjunta que no solament desitgen un estatut de Domini, sinó que ells encara van més enllà, i prenen llurs mesures per a associar llur poble en l'administració de llurs Estats, donant-los, així, un govern encara més representatiu. Els Prínceps regnants, no obstant, s'estimen més que l'Índia, mentre posseeixi un estatut de Domini, resti en el si de la Co-

munitat Britànica de Nacions (British Commonwealth).

Mentrestant, esdevenen cada vegada menys feudals. Si cal una altra prova de llur concepte progressiu de la vida, tal vegada interessarà de saber que una important firma naviliera

britànica signà recentment un contracte amb el representant dels Prínceps a fi de prestar la seva cooperació a un projecte que havia de permetre als Estats Indis de construir-se llur pròpia Marina mercant.

(Extret de «The Sphere».)

UNA ANÈCDOTA DE RUSIÑOL

LA sequedat que hem patit, i que és tan ingrata per als ciutadans com beneficosa per als camperols que es dediquen a la collita, ens porta a la memòria una divertida anècdota de Santiago Rusiñol.

L'il·lustre artista i enginyós escriptor visità València, i uns amics seus valencians el portaren a veure el Túria.

Però el riu estava completament eixut.

—És una llàstima que no porti aigua —digué un dels seus acompanyants—, car així perd tot el seu encís; però fa tant de temps que no plou!

—Bé, això tant se val —replicà Rusiñol—. El que és important és que vostès ja tenen el local.

AERE PERENNIUS

HORACI tenia consciència de la vàlua de les seves obres. El gran poeta sabia que eren molt superiors a les dels altres poetes lírics de Roma, iguals a les d'altres gèneres del seu contemporani Virgili.

Per això suposava que no morrien amb ell, sinó que les coronaria la Immortalitat. En finir el llibre tereç de les Odes va voler proclamar el mèrit de la seva obra i va començar la darrera oda amb el vers que s'ha fet cèlebre:

«Exegi monumentum aere perennius.» He aixecat un monument més perdurable que el bronze.

Com que posteriorment s'ha fet de moda aixecar monuments de bronze als literats i altres homes eminents, la dita d'Horaci té perfecta aplicació a la idea que, la immortalitat, no la dóna el monument, sinó l'obra que, essent de mèrit, resulta més duradora que tots els monuments.

Els EE. UU. en la passada guerra

per JACINT VERGÉS

LA guerra que començà l'any 1939 no sorprengué ningú, llevat d'alguns estadistes europeus. Amb l'accés de Hitler al poder—ja ho dèiem en el número 1 d'ANTOLOGIA—, es va iniciar un període d'acceleració dels preparatius bèl·lics, no obstant la seva contínua prometença que els seus propòsits eren pacifistes i que únicament anhelava de veure el seu oprimít i humiliat país ocupar el lloc que li corresponia entre les altres Nacions.

Durant els primers mesos de guerra, els Estats Units d'Amèrica la consideraren com un conflicte europeu, un conflicte entre germans i en el qual no tenien el més ínfim motiu per a mesclar-se. Desitjaven, al contrari, allunyar tota possibilitat de veure-s'hi embolicats; i el Congrés va votar una *declaració de neutralitat* establint el principi popularment conegut pel nom de *cash and carry*, mitjançant el qual els americans podien comerciar material de guerra amb qualsevol dels bàndols en lluita, esl quals havien d'acceptar els lliuraments als ports americans i transportar-los a llur risc i per llur compte, en llurs propis vaixells. Aquesta llei, en realitat

completament neutral, implicava una grandiosa ajuda a Anglaterra, ja que aquesta nació, ensems que feia quantioses adquisicions de material bèl·lic, evitava, amb el bloqueig establert per la seva poderosa flota, que Alemanya pogués beneficiar-se de la portentosa capacitat industrial de Nord-Amèrica.

La caiguda de França i l'entrada d'Itàlia en el conflicte, convencèren molts americans que la Gran Bretanya es veuria obligada a acceptar una pau *negociada*. Aquesta manera de pensar dels americans canvià radicalment el mes de juny del 1940, gràcies al combat naval que la flota de la *França Lliure*, reforçada per unitats de la Marina anglesa, sostingué contra l'esquadra francesa al servei de Vichy, al port d'Oran. Va augmentar ràpidament la simpatia per la causa britànica i l'admiració per la seva heroïcitat, i es propagà ensems la creença que la derrota de la Gran Bretanya posaria en greu perill d'agressió els Estats Units.

El març del 1941, una altra llei dictada pel Congrés nord-americà afavoria considerablement la causa de les democràcies. Efectivament, fou promul-

gada la cèlebre *Llei de Préstecs i Arrendaments*, en virtut de la qual els Estats Units facilitarien a qualsevol país enemic d'Alemanya i d'Itàlia la quantitat, sense límit, de mercaderies que necessités, en concepte de *préstecs*, sense concertar la data de pagament. El volum de les operacions realitzades al sopluig d'aquesta llei per Anglaterra i Rússia fou considerable i d'immensa vàlua.

Mentre Alemanya és dessagnava en l'immens territori rus, (un dels quatre greus errors de Hitler, com veurem en el pròxim article), el Japó es preparava per a una acció bèl·lica al Pacífic. Pel novembre i els primers dies de desembre de l'any 1941, (i mentre es sostenien a Washington unes converses diplomàtiques entre una Missió nipona i el departament d'Estat nord-americà), l'Imperi del Sol Ixent desencadenava la traïdora agressió a Pearl Harbour, el 7 de desembre del 1941, sense una prèvia declaració de guerra. L'endemà els Estats Units declaraven la guerra al Japó i, dies més tard, a Alemanya i a Itàlia.

Els EE. UU. no estaven ben preparats per a un conflicte armat al Pacífic, i les forces britàniques de l'Orient eren molt reduïdes; així, veiérem com els primers mesos de la guerra el Japó era l'amo absolut al teatre de les operacions. La con-

questa d'Hong-Kong anà seguida de la de les illes Filipines, i, al cap de poques setmanes, de la de l'arxipèlag malai (incloent-hi Singapoor) i tota Birmanàia. Els posteriors esdeveniments bèl·lics al teatre del Pacífic no apareixien pas massa definits. Els nipons podien intentar una invasió de l'Índia o del continent australià.

La primera operació en la qual prengueren part activa les tropes de terra de l'exèrcit dels Estats Units fou el desembarc que pel novembre del 1942 realitzaren les tropes anglosaxones al continent africà. Considerem que aquesta fou l'operació de més importància, política i militar, de tota la guerra. Uns quants mesos més tard les mateixes tropes conquistaren Sicília, i tot seguit abordaren la fortalesa europea pel sud de la península italiana.

Les flotes conjuntes, aèries i navals, d'Anglaterra i dels Estats Units, decidiren victoriosament les batalles de l'Atlàntic i del cel europeu. Heus aquí estadístiques ben evidents: en un dels últims atacs aèris a les fàbriques Krupp els avions aliats passaren de la proporció d'1 per 181, el 1941, a 1 per 1000, l'any 1943.

Al Pacífic, acceleradament, el poderiu industrial nord-americà anava guanyant batalla darrera batalla. Aquestes victòries foren la causa que l'opinió po-

pular dels nord-americans fos la de creure més convenient per al desenvolupament de la guerra d'acumular tot el poderiu per a la derrota del Japó. Estem, però, completament segurs que els sustentadors d'aquesta opinió no tenien en compte que Alemanya podria continuar la guerra, gairebé tranquil·lament, sense el suport del Japó i que aquest, en canvi, no podria allargar, tal com succeí, la guerra sense l'ajuda indirecta (de distracció de forces) d'Alemanya.

El 6 de juny del 1944 les tropes americanes, formant part dels contingents aliats, desembarcaren a França en una operació d'un abast militar fins aleshores desconegut.

Mentre es decidia l'última batalla en el sòl europeu, els japonesos anaven perdent pràcticament tot el territori que havien conquerit en els primers mesos.

El 12 d'abril del 1945 moria F. D. Roosevelt (hom l'anomena el pare de les democràcies), una de les intelligències més precla-

res, políticament, de la humanitat, i fou substituït per H. S. Truman, el qual abandonà a mans del Senat l'orientació de la política estrangera del seu país.

A les vint-i-tres hores i un minut del dia 8 de juny del 1945, els delegats alemanys signaven la rendició total al Cap Suprem de les Forces Expedicionàries Aliades i de l'Alt Comandament Rus a la ciutat de Reims.

Els aliats es trobaren ja en disposició de llançar tot llur poderiu sobre el Japó. Els homes de ciència americans aconseguiren la fabricació d'una arma potentíssima, la *bomba atòmica*, que l'aviació nord-americana llançà sobre les ciutats de Hiroshima i Nagasaki i que ocasionà un total de més de dues-centes mil víctimes i vencé les últimes resistències dels militars japonesos. Pocs dies després d'aquesta experiència el Govern japonès demanà l'armistici, i el general Mac Arthur restà com a Cap Suprem de tot l'Orient.

ANÈCDOTA

EN una certa ocasió el mariscal Lyautey conversava amb els seus ajudants sobre la campanya empresa al Marroc francès. Un d'ells, que era comandant, digué, assenyalant el mapa:

—Si jo fos el mariscal prendria aquesta posició abans que aquesta altra.

—I si jo fos el comandant faria exactament això que vós dieu...

A l'entorn de Molière

per JORDI D'URGELL

MOLIÈRE rebé una instrucció molt sòlida al Collège de Clermont, que avui té per nom Lycée Louis-le-Grand, molt reputat per les seves altes classes de batxillerat. Tingué per mestre de Filosofia Gassendi, i la llavor mental d'aquest germinà i fructificà esplèndidament en el seu deixeble: hi ha, en efecte, una gran similitud d'idees en els escrits d'ambdós, i la mateixa audàcia de pensament. Molière, contràriament al que creuen alguns crítics, no era exclusivament un autodidacte, i menys encara, un analfabet, sinó que tenia una gran cultura i s'havia disciplinat en l'estudi, cosa que no li impedí — ans l'afavorí — aciençar-se en el llibre de la vida, que sabé llegir amb penetrant atenció, amb profund esperit d'observació. De vailet Molière aprofitava les estones de lleure per a seguir apassionadament les representacions que donaven els comedians de l'Hôtel de Bourgogne, els ballarins del Pont-Neuf i els saineters de la Fira de Saint-Germain. A vint-i-dos anys, pel gener de l'any 1644, va inaugurar l'il·lustre Teatre en una sala de joc de pilota que hi havia prop de la porta de Nesle. L'empresa anà en orri, fracassà estrepitosament, i el pobre Molière, per deutes, hagué de passar alguns dies reixes endins. Va prestar fiança, va sortir de la presó i, amb la seva companyia d'actors, abandonà tot seguit París per emprendre una campanya teatral a províncies. Aquesta campanya — escriuiu-vos, primers actors! — va durar tretze anys: del 1645 al 1658.

La seva companyia treballà durant un quant temps sota la protecció del duc d'Epèrnon, i després fou incorporada a la dependència del príncep de Conti, governador del Llenguadoc. En les seves peregrinacions foren confegides i representades les primeres obres de Molière. L'èxit fou gran. L'empresa va prosperar materialment, i la reputació de la companyia va anar creixent.

El seu geni era fecund com la naturalesa, pròdiga en fruits; com ella, era lliure, dintre els límits de l'horitzó humà; el seu geni era profund, per tal com posava de relleu els principals representants de la seva raça, en el punt culminant, sota una aparença de caricatura. Això és enorme: pintar l'home i fer-li viure, davant nostre, les seves passions i les seves misèries, tot rient i tot cantant, però deixant entreveure, en el fons, la immortal essència de

la humanitat, el caràcter de la seva nacionalitat: prodigi donat només al geni.

Si Molière, abans que Pitarra, escriví *gatades*, no fou pas per pròpia iniciativa: el rei, com a pagament de la seva protecció, les hi encomanava.

Ara bé: resistí Molière les imposicions palatines? Indirectament, nosaltres creiem que sí. Veureu... (Llegint atentament la història, veiem que les tendències artístiques — l'estil Lluís XIV i l'estil Lluís XV —, no es deuen al geni personal d'aquests monarques. Els creadors d'aquestes tendències foren alguns homes i dones escollits que exerciren llur influència a la Cort. Sense, per exemple, la Pompadour, l'estil Lluís XV no hauria existit.) Molière, en certs moments, veritablement no va saber resistir les imposicions palatines, però tingué prou tenacitat i prou geni per a fer representar després obres extraordinàriament revolucionàries pel seu temps, com ho eren molts anys després les d'un Ibsen i avui les del seu successor G. B. Shaw, o bé les del gran dramaturg nord-americà E. O'Neill. Per a trobar la independència que li calia i fer posar les seves obres de combat en escena, hagué de sostenir una guerra homèrica des del 1665 fins el 1669. Però se'n va sortir: aconseguí que el rei fes el sord davant la cridadissa dels marquesos, davant l'oposició del Parlament i, sobre tot, davant els pamflets dels escriptors de baixa categoria.

La vida de Molière ens ensenya que l'home de lletres, sia comediògraf, periodista o escriptor, ha d'ésser un veritable home de lluita que s'ha de passar anys i anys picant en ferro fred per a triomfar; si escriu és verament per a l'acció directa, per moralitzar. La influència de les obres de Molière damunt dels costums del seu temps fou enorme i benèfica. Repasseu, si no, les seves comèdies i fixeu-vos en la immediata evolució de la història social: la comparança ens prova com el millor de la gent es va civilitzar, en el fons i en la forma, amb una més senzilla finesa i amb una més espiritual sinceritat. Molière va infantar moltes idees que tenim per modernes. El seu *Tartuffe* és un mirall que estigmatitza, exhibint-lo, un gran mal lleig.

Tota l'estructura moral de Molière se'ns representa en la figura d'aquell *Alceste* que ell anomena el *Misanthrop*. El recel de la vida, la desconfiança en la vida, el sentit d'un noble anhel de solitud, el despullament de tota ficció com a apoteosi de la seva lluita accidentada...

Recordeu l'escena en la qual *Orente* li llegeix el seu sonet:

L'espoir, il est vrai, nous soulage...?

Recordeu el seu menyspreu pels preciosismes a la moda, que el fa esclatar, interrompent el poeta castrat: *Els nostres pares, grossers com eren, tenien més bon gust que el que tenim els d'aquest segle, i, a canvi de tot això que ara s'admira, jo admiro una vella cançó que vull recitar-vos:*

*Si le roi m'avait donné
Paris sa grand'ville,
Et qu'il me fallut quitter
L'amour de ma mie,
Je dirais au roi Henri:
Reprenez votre Paris.
J'aime mieux ma mie,
J'aime mieux ma mie.*

L'hora del retorn de la companyia, després de l'èxit econòmic, no trigà gaire. Sota l'advocació del germà del rei, Molière va començar les seves representacions a la sala del Petit Bourbon, que duraren dos anys, passats els quals Molière va haver de traslladar-se a la sala d'espectacles del Palais Royal. En aquesta sala romangué la companyia del gran comediògraf fins a l'hora de la seva mort. La mort li vingué a conseqüència d'un vòmit de sang, en el mateix teatre, després de la quarta representació del *Malade imaginaire*, el 17 de febrer del 1673.

Bella fi la seva, i envejable! Finà en ple camp de batalla i gaudint a pler del goig del triomf!

En el curs d'una visita a Mr. George Bernard Shaw, un distingit escriptor es sorprengué que l'autor no tingués cap gerro amb flors a casa seva.

—Em pensava — digué — que us agradaven molt les flors.

—M'agraden extraordinàriament — respongué Shaw amb aspror. També m'agraden mols les criatures. I justament per això no els fallo els caps i els planto en testos per tota la casa.

(*The Yorkshire Post*)

Crisi de moral i de civisme

per VICENÇ BORRELL

SEMPRE s'ha dit i repetit que, en potència, tots el moviments o accions collectives, les guerres, les revolucions, etc., etc., portaven o deixaven en la consciència dels homes i dels pobles tota una predisposició i tota una inclinació cap a una psicosi o un ambient collectiu que pot determinar tota una escala, tot un quadre, tota una revolució i revelació d'actituds individuals, i àdhuc collectives, que vagin de la sublimitat més ideal i idealista, passant per l'heroïcitat i el sacrifici massiu i individual, caient també en una estrepitosa subversió de valors en un sentit negatiu, en la amoralitat, en la via morta i estèril del «cansament» collectiu i individual. La crisi de moral i de civisme és el pes mort dels moviments o accions collectives. És el símptoma que la vitalitat del moviment o de l'acció es marceix, davalla, s'apaga.

I això que acabem de dir sempre ha estat així. Cap poble, cap collectivitat, no ha reeixit ni ha pogut assolir de mantenir permanentment i continuament tènua la corda del sentiment i de la sublimitat: en el devenir de la Humanitat i en la història i en la vida de cada poble trobem

aquesta constant. I per això creuriem humà aquest etern canvi o successió, i en alguns casos coexistència, de plans o actituds que no són res més que un exponent polifacètic de la naturalesa humana.

Solament la selecció no es cansa, i és perquè per ésser sublim no fa cap esforç; ésser sublim, ésser idealista, és el seu ésser natural; les collectivitats, les masses, com que per a elles és un ritme, és un moment, fatalment ha d'arribar una distensió, un deixar-se caure, un absentar-se pel cansament i per la saturació moral que representa la satisfacció d'un enervament espiritual que les collectivitats no poden mantenir continuament abrandat. Llavors ve el perill, llavors fan crisi la moral i el civisme.

La guerra que sofrí el nostre poble, com a moviment collectiu i humà, portà també a la nostra terra aquesta crisi que encara avui perdura i que s'ha vist agreujada per la manca d'antídots autòctons i racionals que haurien pogut estroncar-la i neutralitzar-la. Per contra, s'ha vist agreujada per l'embranchement o entroncament immediat amb una psicosi o ambient collectiu d'una

guerra mundial que també ha penetrat en l'atmosfera i en la vida del nostre poble. D'aquesta altra guerra, n'hem sofert el cansament, n'hem contemplat de lluny la sublimitat, en toquem de prop el relaxament moral general.

Totes aquestes consideracions i la realitat amoral que plana damunt del nostre poble es concreten en una frase vulgar i estranya a la nostra idiosincràsia individual i col·lectiva: fou allò tan gràfic, però tan enganxós, del «ja està bé». Hi hagué una mentalitat de «ja està bé», com hi hagué un trontollament dels principis morals; més ben dit: aquesta desfeta moral portà com a resultat la inèrcia o el cansament popular, el «ja està bé» col·lectiu.

Semblarà estrany que ressuscitem aquesta frase, aparentment tan nímia i intranscendent; s'objectarà que anem molt avall per cercar i dissertar sobre les desviacions morboses i patològiques de l'esperit. No cal l'estranyesa ni l'objecció; demanem que se'ns segueixi en la disquisició, car trepitgem terreny popular, terreny de la massa, i en aquest cas és el terreny ferm per a les nostres observacions.

Aquesta frase, que fou formulada en català, no era reflex moral i psicològic del nostre poble: era una negació de la nostra concepció activa de la vida; nosaltres, per temperament i per sen-

timent, no renunciem a la moral i al civisme, ni ens n'inhibim. Allò que no és consubstancial amb nosaltres, allò que no està bé que estigui bé, en una paraula, el conformisme que representa el «ja està bé» col·lectiu, quan amb això es vol justificar o passivament acceptar el regne de la amoralitat i de la incivilitat, aquest conformisme ens ve de fora, ens és estrany; aquest conformisme ens deforma i ens nega.

Cal que la nostra vida sigui una vida d'afirmacions, no pas de deformació i de negació. Per a ésser nosaltres ens cal tornar a la moral i al civisme, ens cal sortir del «cansament», ens cal reprendre la vida. El «ja està bé» haurà estat un malson.

La moral i el civisme tenen un sentit horitzontal; planen, s'expandeixen, s'escampen per tot el nostre cos, són el gruix de la nostra civilització. La amoralitat i la incivilitat tenen un sentit vertical, es claven en la nostra dermis col·lectiva, s'arrapen, però no prenen, no es fonen amb nosaltres; prenent l'expressió química diríem que no es dissolen, no agafen.

El nostre poble, col·lectivitat ordenada i amb una concepció activa de la vida, ordre i activitat que ja volen dir ètica estàtica i psicologia dinàmica, en contraposició a la manifestació morbosament estàtica i falsament dinàmica del «ja està bé» amoral i

corruptiu, el nostre poble definí en català i amb frase fàcil aquella amoralitat i incivilitat que trobava en el seu camí, però que, lluny d'ésser-ne una fita, n'era un travessar que intentava deturar-lo i pretenia desviar-lo.

Hi ha hagut, és cert, una perillosa confusió; fenomen que trobem també en la vida dels altres pobles i concretament en tots i cada un dels períodes post-revolucionaris o de post-guerra de la Humanitat. Es confon cada vegada l'esperit nou inculcat i inoculat en la vida humana amb una amoralitat que és conseqüència constant i, pel que es veu, ineludible de la supertensió col·lectiva. La sublimitat que suposa estar sempre disposat i constantment obocat a la lluita, tenir consciència intensa de la incertesa d'un avui o del demà immediat per allò que a l'existència humana fa referència, és a dir, el constant perill o la imminència permanent de la mort—la vida a l'encant, com vulgarment es diu—l'enervament espiritual col·lectiu amb el seu corresponent sentit, per necessitat i per conseqüència, d'anul·lació de tot interès o de tota consideració individual i particular, mentre dura i té vida l'acció o moviment col·lectiu, tots aquests factors i accidents provoquen la crisi de moral i de civisme que cal no confondre amb l'esperit nou inculcat.

Aquesta confusió deriva gairebé sempre cap a una pretesa im-

punitat per a tota classe d'accions inconfessables, i aquesta confusió és el fonament i la pretesa justificació de la mentalitat «ja està bé». Tota acció o moviment col·lectiu que no inculqui un esperit nou, que no deixi un rastre espiritual i col·lectiu, és un moviment o una acció mancada; més clarament: no valia la pena d'ésser iniciada, és temps col·lectivament perdut. La nota d'amoralitat, en aquest darrer cas, encara s'aferra i s'accentua i arriba a ésser l'únic i exclusiu bagatge deixat per la convulsió.

Ara bé; insistirem en la crisi de moral i de civisme que va llegar-nos la guerra. Del «cansament» col·lectiu, no acabariem mai de parlar-ne; ací, però, ens interessa concretar un altre aspecte. Sempre ha estat desitjable i profitós aquest afany tan instintivament humà d'acoblar l'esperit de l'hora mundial amb les normes de la vida present i futura dels homes. Les embranzides amb violència s'han fet tràgicament necessàries quan les inquietuds humanes han ultrapassat les situacions humanes. S'intenta arribar a la perfecció per l'afinament, i aquest darrer imposa les seves regles, la seva espàtula que retalla i poleix els prejudicis innecessaris. Aquí radica la diferència fonamental i essencial. L'esperit nou, si té flama, si té vitalitat, renova l'ambient, remou el foc, destrueix els prejudicis caducats.

No poden espantar ningú certes innovacions en la vida, innovacions de molt temps latents i desitjables, molt més si s'encaminen a una major llibertat individual i col·lectiva i cap a un grau de civilització superior. La civilització no és finida, té una relativitat damunt el temps i l'espai on es desenvolupa. La civilització no és estable, s'afina contínuament, es perfecciona, no n'hi ha mai prou. Hem d'admirar i aplaudir tota conquesta assolida, encara que aquesta porti el bandejament de prejudicis que ahir eren considerats immuta-

bles. Aquests prejudicis, no ens fa res de renunciar-los; allò a què no podem renunciar és a la moral i al civisme. La crisi o la manca de moral ens portaria a l'entronització com a sistema d'aquesta vida d'amoralitat i d'immoralitat que hem viscut, volem creure, com a excepció; ens portaria a l'ensulsiada moral, social i econòmica del país. La crisi o la manca de civisme ens menaria a la mala educació, a la manca d'urbanitat, a la manca de respecte. I d'això a un retorn a la vida primària i salvatge només hi ha un pas, un pas enrera.

CAVALLS CURTS DE VISTA

El benefici derivat de l'ús de les ulleres no és limitat als éssers humans, com es pot veure en aquesta descripció, publicada a la *Banner* del 13 de gener del 1888:

«Un corresponsal del *Manchester Sporting Chronicle*, creient que el seu cavall era curt de vista, féu examinar-li els ulls per un oculista, el qual va certificar que el cavall posseïa un ull n.º 7 i li calien vidres còncaus. S'obtingueren els vidres i es col·locaren al cap del cavall, ben assegurats. De primer el cavall es mostrà un xic sorprès, però ràpidament donà senyals d'intens plaer, i ara es passa tot el matí mirant per damunt de la mitja portella del seu estable amb les ulleres posades, esguardant entorn seu amb un aire de goig tranquil. Quan se'l treu a passeig, el seu posat és totalment diferent del que tenia abans, ca ha perdut l'antiga timidesa; però si se'l fa pasturar sense ulleres, vagareja a l'entorn de la porta, tot gemegant planyívola-ment d'una manera apagada. Si se li posen de bell nou les ulleres, fa uns quants saltirons enjogassats i arrenca a córrer amunt i avall pel prat on pastura, amb la més gran alegria.»

(D'una carta al *Times*)

État de l'Art Sacré

par MICHEL FLORISOONE

IL y a de fortes chances pour que l'art chrétien vienne de vivre une époque. La mort brutale de cet angélique bourgeois que fut Maurice Denis nous a appris son achèvement ; elle y a mis le sceau final, elle l'a circonscrite, elle a posé sa limite. Un camion trop rapide dans un soir trop sombre nous a jetés au delà d'un temps à l'intérieur duquel nous ne pensions pas qu'il fallait déjà sortir. Ce temps s'est détaché de nous, et sans nous en douter nous avons été placés dans un « post-dénisme », comme il y a eu un post-impressionnisme, ou mieux un post-giottisme. Et sans doute allons-nous subir la loi inéluctable qui veut qu'à un grand peintre, comme à un grand poète ou à un grand dramaturge, succède l'académisme de son art. Et cela d'autant plus infailliblement que Maurice Denis était le type même du maître faisant école — tandis que l'art d'un George Desvallières est trop spontanément individualiste pour être transmissible — et qu'il avait lui-même inauguré son propre académisme.

L'époque de Maurice Denis, nous pouvons déjà la juger en historien. A regarder le clair, pur, religieux hommage que l'Entr'aide des Artistes offre actuellement dans quelques salles du Musée d'Art moderne au souvenir du maître, il apparaît qu'elle pourra compter à la fois dans le mouvement catholique contemporain, dans l'ensemble de l'évolution de l'art moderne et dans l'activité générale de la vie. L'art sacré de notre siècle est solidaire de toutes les préoccupations humaines ; il s'est même parfois trouvé à l'origine de quelques-unes. Et le nom de Maurice Denis fait écho aussi bien à celui de Seurat ou de Bonnard dans le domaine de l'art qu'à celui de Claudel pour la poésie, qu'à celui de Maritain pour la philosophie, qu'à celui de Ghéon pour le théâtre. Il signifie, à travers une certaine conception de la plastique, un certain comportement catholique. Sans doute, il en est d'autres, comme celui de Rouault plus dramatiquement mystique ; il en est de plus participants à l'angoisse sociale, de plus réceptifs des ambitions nouvelles, de plus adaptés aux ardents besoins populaires. La mission de Maurice Denis était sur un autre plan : elle était sur le plan de l'humanisme, de l'esthétisme et de la spiritualité, et il n'est pas indifférent de constater que c'est le plan de Fra Angelico qui avait proposé au monde moderne la facile alliance du passé et du futur, du Gothique et du Renaissance, de la science et de la

foi, du cœur et de l'intelligence, de la doctrine et de l'effusion, de Byzance et d'Assise. Florence a préféré l'orgueil, et elle a finalement enfanté Michel-Ange, le surhomme à l'auréole noire des damnés... Si jamais l'art moderne devait avec Picasso et les suites du surréalisme commettre le même effroyable péché, l'art sacré saurait ne pas le suivre, car Maurice Denis, en lui infusant sa propre humilité, lui a donné le pouvoir de l'indépendance sans l'obliger à l'indifférence.

Maurice Denis, en effet, a créé l'art chrétien moderne du sein même des révolutions esthétiques de l'impressionnisme et du symbolisme, puis il lui a donné les vertus de l'humanisme en lui infusant la saine grandeur de l'Antique et la vie même de cette ère païenne où la création semblait encore sous l'émotion directe de la divinité; ensuite il a fondu ensemble son christianisme original et l'humanisme acquis dans la chaleur familiale. Enfin, il a porté la plante fragile ainsi éclosée dans la terre italienne, à Fiesole, près du berceau de Fra Angelico, à Assise près du tombeau de saint François, et celle-ci est devenue par la suite un arbre fort d'Ile-de-France. L'histoire de cet arbre, elle est racontée très lisiblement sur les murs du Musée d'Art moderne. Comment les branches, maintenant, vont-elles fleurir?

Nous pouvons le savoir: les Compagnons et Élèves de l'École d'Art sacré, entourant les œuvres de leurs maîtres Maurice Denis, George Desvallières, Laboulaye, Souverbie, nous l'ont dit il y a peu de mois dans l'arrière-boutique de la librairie Pelletan-Helleu; la Société de Saint-Jean, à la Galerie Pomone des magasins du Bon Marché, l'a répété avec plus d'ampleur; le sixième Salon de l'Imagerie ouvert au Pavillon de Marsan en propose aujourd'hui à tous un fruit qu'on aimerait être sûr qu'il ne soit aucunement véreux. S'il existe dans ce Salon une section de l'«Imagerie religieuse» si elle est dotée de trois concours, un de l'imagerie religieuse (images de première communion, images de baptême, images sur les mystères du Rosaire, images pour Tiers Ordre), un de l'affichette liturgique fondé par l'abbaye bénédictine de Sainte-Marie de Paris, un de l'affichette missionnaire fondé par l'Œuvre de la Propagation de la foi, si tous ces efforts vont bien finir par écraser l'affreuse armée des statues dite de «Saint-Sulpice», c'est évidemment grâce en partie au souffle nouveau qui anime la Société de Saint-Jean depuis quelques années, mais c'est surtout grâce à Maurice Denis, qui a réadapté la plastique religieuse à la vie. Il faudrait maintenant ne plus quitter cette vie d'un pas; et continuer l'œuvre de Maurice Denis, ce n'est pas la mettre en formules simples et pra-

tiques et la débiter dans des bazars ; c'est refaire à chaque instant ce qu'il a fait, mais la faire dans le présent et non dans le passé.

Ce qui est acquis, c'est un certain goût de composition et de coloriage, un mépris définitif pour le redondant, le boursoufflé, l'artificiel, un besoin de gaîté, d'élégance, de charme, une compréhension vive du rôle de l'art dans ce que doit être l'Action catholique. Les affiches pour les Quatre-Temps de la Pentecôte mêlant comme il se doit, mais comme il est bon de le rappeler, la vie religieuse et la vie paysanne, sont de ce point de vue des réussites. Beaucoup d'œuvres, statues, bas-reliefs ou tableaux destinés aux églises, s'inspirent d'une intimité familiale qui doit en effet se retrouver dans le sanctuaire où tous les actes de la famille se purifient et se sanctifient. Ce sera la marque de l'art sacré du « post-denisme » que cette harmonie générale entre les intentions, la sensibilité, la pensée, la vie et la plastique : l'académisme qui le guette — s'il ne l'a pas déjà pris — ne saurait donc être agressif, seulement un peu ennuyeux, un peu monotone, assez inoffensif, surtout si des artistes qui n'ont pas la foi qui transporte les montagnes s'en emparent ; mais le Salon de l'Imagerie nous rappelle qu'aujourd'hui l'académisme se complique de l'industrialisation, de la fabrication en série, de l'usinage et de ses lois. De l'arrière-boutique intime, presque pieuse, recueillie, de la librairie Pelletan-Helleu aux vastes salles sans âme et tout de suite profanées du Bon Marché, et de là au hall de publicité politico-économique du Salon de l'Imagerie, la route est une pente facile, mais le danger est grave. L'art peut y perdre la foi et la prière devenir un geste. Le temple est chez les marchands.

Mais on pense que la société et que l'art ont des exigences qui se modifient, se précisent chaque jour et décident. On pense que dans ce néo-byzantinisme où l'art issu de Cézanne et du cubisme s'engage, — peut-être en prophète ? — il est obligatoire qu'il y ait place pour une spiritualité nouvelle où le sens chrétien déjà n'est pas absent ainsi qu'on le voit chez un peintre comme Manessier. On pense que certains préparent déjà par le métier retrouvé et dans le sens de la plus sûre spiritualité la refonte indispensable du peuple et qu'ils ont puisé la force de ce renouvellement dans le contact quotidien de la foi et de l'art. Peut-être l'art sacré pousse-t-il dès maintenant un autre arbre dans un champ autre que celui que Maurice Denis a labouré, semé et récolté, et il se pourrait que

l'académisme du post-denisme soit bientôt rejeté et dépassé par un nouvel art vivant religieux. On se souvient que depuis cinq ans Jean Bernard a peint une étonnante fresque au chœur de l'église de Millau. Ne peut-on pas alors valablement se dire qu'en dépit de tous les académismes et de toutes les industrialisations l'art sacré qui a été sauvé par Maurice Denis ne manquera pas de libérateurs quand les temps nouveaux seront arrivés?

(*Extrait d'«Études».*)

STALIN ENVIA XAMPANY

La collecció de Mr. Churchill de presents i records rebuts de tot arreu d'un món agraït durant els darrers anys, no deu tenir parió enlloc. Un exquisit rellotge, provinent dels rellotgers suïssos, és el darrer present.

Sovint Mr. Churchill ha acceptat valuoses pintures, escultures, bronzes i obres d'art sota la condició que serien posades a l'abast del públic. El seu lleó africà i els cignes negres d'Austràlia foren lliurats al Parc Zoològic perquè en tinguessin cura escaient.

Em penso que ni el propi Mr. Churchill no podria dir quants cigars li han estat donats per amics i admiradors; però si que deuen passar de diversos milers. Una vegada Stalin li va enviar xampany i brandy; de Turquia li enviaren tabac turc; i un amic americà li féu arribar un pèril de Geòrgia, de 35 lliures.

Possiblement el present més gran és el globus terraquí, que pesa mitja tona junt amb el seu pedestal, i que li fou ofert pel Departament de Guerra dels Estats Units.

(*The Daily Telegraph*)

Doneu-nos forces, Senyor, per a acceptar amb serenitat tot allò que no pugui ésser canviat. Doneu-nos coratge per a canviar allò que pot i ha d'ésser canviat. I doneu-nos saviesa per a distingir una cosa de l'altra.

(Oració atribuïda a l'Almirall Hart, citada per George Perry i Isabel Leighton en el llibre *Where Away*, Whittlesey, ed.)

L'infant sensible

pel PROF. CZERNY

AMB aquesta denominació els puericultors intentem caracteritzar un tipus d'infant que sovint dona lloc a diagnòstics erronis.

Per donar a conèixer aquest tipus presentarem en primer lloc un exemple: ve a consultar-nos una mare, acompanyada d'una filla de sis anys. El motiu de la visita és «el mal aspecte de la nena». Viu en les millors condicions higièniques, en una luxosa torre dels afores de la ciutat. La casa té un gran jardí, on la nena juga diàriament moltes hores. L'alimentació és la més completa possible, i, malgrat això, la nena no prospera.

Si preguntem què és allò que els pares entenen per «mal aspecte», la mare ens contestarà que està constituït en primer lloc per la pallidesa de la cara, acompanyada a vegades d'un cercle moradenc al voltant dels ulls. Sovint, també, origina el descontent dels pares una delicada constitució orgànica.

De l'exploració detinguda de la nena resulta que no trobem res de morbós ni que tingui cap interès patològic. Si fem una anàlisi de sang comprovarem que no existeix gens d'anèmia. Contrasta la pallidesa de la cara amb

el color vermell dels llavis i les mucoses. Ben sovint, també, crida l'atenció el fet que, mentre s'examina la malalteta, aquesta canvia ràpidament el color del rostre.

L'interrogatori, detingut i minuciós, ens diu que la nena, durant els jocs animats o en moments en què es desperta vivament la seva atenció, el seu interès, presenta un bon color del rostre, que ja hem dit que és sempre tan pàl·lid en les llargues hores de fàstic i de fatiga.

Es tracta, per tant, que la enervació vasomotora sofreix variacions amb extraordinària facilitat.

Hem dit abans que aquests infants donen lloc a errors de diagnòstic. Així, pot succeir que un nen amb aquesta inestabilitat d'enervació vasomotora sigui considerat anèmic i tractat amb preparats de ferro i arsènic. No cal dir que aquestes medicacions no donaran mai resultats remarcables.

Això és tan freqüent, que ho demostra el fet que temps enrera s'havia parlat d'una *anèmia escolar*.

Ja s'acceptava, fora de tota crítica, que un infant pot posar-se anèmic pel sol fet de l'assis-

tència a l'escola. No es va pensar en una influència vasomotora. El nen sensible reacciona davant totes les situacions amb el color de la seva cara.

Si l'esbarjo escolar li causa fatiga, o si els professors es produeixen amb severitat, tot es revela ràpidament per la pallidesa de l'infant, que pot arribar a ésser molt intensa. No és exacte considerar la pallidesa com a signe de fatiga intel·lectual. Els infants sensibles són sempre intel·lectualment actius; l'assistència a l'escola no és, doncs, una càrrega per ells. I menys encara una sobrecàrrega.

Aquestes intenses variacions de color es manifesten ja algunes vegades des de la lactància, però, sovint, sobrevéne més tard. És un fet congènit i sempre constitueix una particularitat hereditària. No és pas una cosa patològica, sinó una de les particularitats característiques de la personalitat. No ens pot sorprendre que augmenti amb l'edat, si recordem la seva dependència dels fenòmens cerebrals. L'experiència ens ha ensenyat que adquireix una major intensitat en els infants separats d'altres infants i reclosos a la família, entre adults. Aquesta és la causa que la sensibilitat del seu sistema nerviós estigui fortament excitada.

També és un fenomen de vascularització o disposició anatòmica dels vasos que envolten les

parpelles el cercle blavós que hem esmentat abans.

Amb llurs caretes tan pàl·lides, els infants mantenen en inquietud constant llurs pares, que es decideixen a consultar el metge. La sensibilitat del sistema nerviós no es limita a aquest símptoma, sinó que es dona a conèixer de múltiples maneres.

Reaccionen vivament davant totes les percepcions i tot estimul. Crida l'atenció dels familiars la facilitat en els canvis de l'humor. Les més insignificants bagatel·les, a les quals es sobreposen amb gran facilitat els infants de sistema nerviós normal, són en ells causa de plors i de mal humor. Una reprensió, una paraula poc amable, produeix en ells el mateix efecte que un gros càstig. Evidentment, en els infants sensibles mai no són necessaris els càstigs forts, i si bé seria equivocat de sostenir que mai no necessiten càstig, és cert que en l'educació d'aquests infants no regeixen les lleis fonamentals que hem d'observar per a educar els infants normals.

Els infants sensibles i els normals no lliguen bé en llurs relacions. Sovint aquests darrers es mostren agressius envers els primers. Això dificulta que els infants sensibles es reuneixin amb ells com a companys de joc, malgrat ésser-los tan necessària aquesta reunió.

També l'extremada sensibilitat del sistema nerviós d'aquests in-

fants influeix desagradablement en allò que es relaciona amb llur alimentació. Manifesten aversió invencible envers aliments dels quals gairebé no es pot prescindir, o aversions incomprensibles si se'ls compara amb infants normals. Totes aquestes anomalies en l'elecció de substàncies alimentàries porten com a conseqüència un estat de nutrició deficient.

Moltes vegades ha d'acceptar-se la creació d'un cercle viciós, i aquest estat defectuós de la nutrició és el que ocasiona o augmenta la sensibilitat exagerada del sistema nerviós, si bé, d'això, no en tenim proves clíniques irrefutables. Aquesta sensibilitat exagerada, podem trobar-la igualment en infants ben nodrits o nodrits deficientment. En una família amb diversos fills, tots igualment alimentats qualitativament i quantitativament, pot donar-se el cas que un sol d'ells presenti el sistema nerviós sensible, en tant que els altres han de considerar-se normals en el sentit estricte de la paraula.

Ha de tenir-se en compte aquesta sensibilitat del sistema nerviós en cas de malaltia, car el nen sensible dona la impressió d'estar més malalt. Si el metge coneixia ja el nen d'abans, podrà jutjar quins símptomes pot atribuir a la sensibilitat exagerada del sistema nerviós. En cas contrari, pot haver-hi errors de diagnòstic i de pronòstic. En ca-

sos d'aftes, plaques o nafres a la boca, l'infant sensible rebutja l'aliment, a causa del dolor que li produeix, mentre que el no sensible menja com si res.

A propòsit de l'augment de la sensibilitat dolorosa, parlem ara dels més importants punts de localització d'aquesta sensibilitat.

Són tres punts característics que a continuació detallarem: el primer és el mal de ventre, amb el dolor localitzat a la regió umbilical. Les mares ens expliquen que els fills es queixen sovint d'aquests dolors, a diverses hores del dia, àdhuc durant els jocs, sense comprovar cap connexió entre la ingestió d'aliments i el dolor. L'infant—nen o nena—no presenta cap altre símptoma—febre, ensopiment, vòmit, diarrea—, i l'exploració més minuciosa no permet descobrir la més petita causa abdominal. Sempre l'única cosa a remarcar és aquella pallidesa que hem esmentat abans, per inestabilitat vasomotora. Aquest cas es repeteix tan sovint i amb tanta exactitud, que en interrogar els respectius pares sembla que s'hagin posat d'acord.

El que també es característic d'aquests dolors abdominals és que són relativament fàcils de suprimir, però no podem evitar-ne la repetició. Si en el moment de l'accés se li aplica calor local, les mares, bones observadores, veuen que desapareix, com igualment veuen que cessa sob-

tadament si a l'habitació es produeix un fet imprevist. És a dir, que influeix poderosament tot allò que desperta vivament l'atenció. Aquests dolors són probablement produïts per espasmes del budell, sense conèixer-ne encara la causa. No ha de sorprendre'ns que molts cirurgians hagin estat partidaris d'extirpar l'apèndix, suposant-lo causa d'aquests dolors i argumentant que, en cas negatiu, era menys perillós extirpar un apèndix sa que deixar de fer-ho en un apèndix patològic.

En molts d'aquests infants s'ha comprovat que l'apèndix no presentava res d'anormal. Certament, després de l'operació, els dolors no es repeteixen; però això també succeeix amb qualsevol altra medicació, i, per tant, l'acció terapèutica és purament *suggestiva*. Naturalment que l'exploració d'aquests infants ha d'ésser detinguda per a excloure una apendicitis possible.

El segon punt de referència per a la localització d'aquests dolors és el mal de cap en forma de cefalàlgia frontal, situada simètricament a ambdós costats del front, damunt les celles. Ben diferent, per tant, de l'hemicrània. És curiós que en fer una exploració generalitzada a aquests infants, se'ls descobreix una cicatriu abdominal, i aleshores

la mare ens explica que fou operat per precaució. No cal saber res més. Per altra banda, aquest mal de cap no té la més petita relació amb el treball intel·lectual, ni amb l'esforç, ni amb la sobrecàrrega. El tercer punt de localització d'aquests dolors és: «la punta del cor», però també hem de remarcar que l'exploració és sempre negativa, no hi ha cap símptoma d'afecció cardíaca ni pleural, i aquest dolor no té cap relació amb l'esforç i la fatiga, factors condicionants indispensables en les afeccions orgàniques del cor.

Resumint tot aquest conjunt, aquest quadre, tan repetidament presentat, l'etiquetem amb el qualificatiu de «l'infant sensible». Poca cosa obtindrem en el terreny terapèutic, medicant aquests símptomes d'una manera aïllada. Hem d'anar de cara al conjunt i, sobretot, endinsar-nos en la vida i l'educació de l'infant. Aquest ha de conviure amb altres infants, si bé aquesta convivència es fa difícil a vegades, però li és altament perjudicial l'educació individual en el propi domicili. Tal vegada el sistema «Frobel» és el més convenient per a l'educació d'aquests infants, com també són influïts favorablement per la vida als afores, més que no pas al centre de les grans ciutats.

Set retrats poètics

(Continuació)

JOSEP CARNER. — Segons Joaquim Folguera, l'obra primicera de Carner assenyala en la poesia catalana el tercer grau després de Verdaguer i Maragall.

D'ençà de «Monjoies», publicat l'any 1912, la poesia catalana entra en una majoria d'edat absoluta. Amb «Monjoies», Josep Carner aconsegueix del tot l'obra de renovació que iniciava en el seu primer període: reincorpora a l'idioma els mots més bells del català clàssic, en crea de nous, els lliga amb una sòbria sintaxi catalana, harmonitza el dring dels consonants, depura i sistematitza l'expressió popular.

La seva poesia no és ja sols una obra d'emoció personal, sinó tot un moviment literari.

GUERAU DE LIOST. — D'ençà que Eugeni d'Ors imaginava el poeta duent a ciutat el monstre Natura lligat pels turmells, Guerau de Liost afina més i més la qualitat de la seva poesia. Dir virtuosisme pecaria de banal.

Guerau de Liost aporta a la poesia catalana un tresor de refinament. Àgil de mans, té un gust segur i un enginy que cabriola. Per això us dona, vora la nota de muntanya plena d'olors fortes i de fresses, la mitja rialla afilada, el joc faceciós. Per això, sense trair l'essència de la seva poesia, podia impunement saltar de «La muntanya d'ametistes» a la «Torre de vori».

J. M. Capdevila ens diu del poeta: «Dirieu que aquella sensibilitat tan fina del poeta, l'han vexada les cruïses de la vida; l'han ferida, a més, la pròpia curiositat indiscreta i la mesquinesa que endevina la lletjor, ben sovint amagades per les falagueries de la volupat. I dirieu que, d'aquesta sensibilitat ferida, en neix com una compensació —la forma refinada i subtil— i com una venjança, la sàtira».

J. M.^a DE SAGARRA. — La poesia de J. M.ª de Sagarra es separa, per l'estil i per l'esperit, de la tònica general dels altres poetes. En allò que es refereix a l'estil, adopta una posició de sinceritat. El mateix crític, destria la sinceritat d'En Sagarra de la sinceritat de Joan Maragall. Aquest predicava la folgança d'expressió com un sentiment, i Sagarra l'adopta com un sistema.

És en els poemes on sentim la poesia de Sagarra com una emanació del terror després de la pluja. Hi ha, sobretot, una humanització del diví.

La poesia de Sagarra s'ha anat enriquint de troballes sense perdre el dring, la casta natural, la clara llum que regala.

El seu món de paisatge acolorit i viu, dit, generalment, amb paraules genials, s'ha anat vestint de sentiments. No ha perdut cap tresor; n'ha adquirit de nous. El seu do de la llengua, el doll de paraula pura, li faran perdonar les fallides.

LÓPEZ-PICÓ. — Amb lleugeres intermitències de concepcionisme i d'enterboliment, la poesia d'aquest poeta es mou com un cos més lleuger que l'aire.

I, en efecte, resseguint la llista dels seus «opus», noteu que cada llibre és més pur.

En Folguera veia en la poesia de López-Picó un gran argument decisiu contra el cerebralisme. Es tracta del despullament d'una ànima.

López-Picó, després de Carner, és, evidentment, el qui més ha influït en les noves promocions de Catalunya.

Redemptor del casolanisme és un dels seus millors títols. A la puresa de cada nou llibre s'accentua la renovació sagaç de les imatges. Assistim a la paraula ja creada de fresc per a uns versos.

López-Picó és en la poesia catalana la més alta inquietud i la més apassionada.

PARADA AMB LA MÍNIMA ROBA

Les ordres del comandament al personal de la Marina americana, fetes per mitjà d'altaveus, eren sempre iniciades amb l'advertiment «Atenció!» i acabaven amb els mots «Res més».

Els mariners estacionats en una base naval estaven lliurats a llurs tasques, quan foren sorpresos per la següent ordre:

«Atenció! Les auxiliars del Cos Femení de la Marina es presentaran aquesta tarda, per ésser inspeccionades, al camp d'exercicis, a les 14 hores. Compareixeran amb capell i corbata. Res més!»

(Don Rose)

Notes bibliogràfiques

per ARNAU DE RIBESALBES

Un primer llibre de poemes ⁽¹⁾

Suara, en el curs d'una conversa, el nostre Josép M.ª López-Picó ens remarcava com era un esdeveniment, anys enrera, la publicació d'un primer llibre de poesies. Tothom creia descobrir-hi coses remarcables, i hom considerava el seu autor gairebé com un geni en desclosa. Un segon llibre venia a confirmar la impressió del primer, però s'hi mesclava ja una ombra de dubte. Un tercer llibre era ja considerat com una insistència inconvenient, i generalment mal acollit.

En els nostres dies, el procés té lloc sensiblement a la inversa: un primer llibre passa gairebé desapercbut, i els pocs comentaris que se'n fan són plens de prudència, quan no són crítiques despectives. Correntment es tracta de restar importància a la cosa presentant-la com una provatura no gaire reeixida, un petit holocaust a la vanitat personal, o, simplement, una «boutade» de joventut de la qual ja no es parlarà més. «Tots hem fet versos, en aquesta edad; però, publicar-los !...» Aquest sol ésser el comentari corrent. Un segon llibre, fa que la gent examini més curosament l'obra i l'autor. Un tercer llibre ja dona una certa veterania i és com una petita consagració dins el migrat món de les lletres catalanes semiclandestines.

És cert que els ambients d'ara i de llavors són força distints. És cert que ara ens manca una crítica orientadora i constant, exercida des de diaris i revistes. I també és cert que a l'ombra de la publicació de llibres en català, en paper de fil i edició numerada, s'hi ha fet mant negoci i s'hi ha esmunyit manta «boutade» veritable.

Cal, però, com en la paràbola evangèlica, saber destriar el blat de la cogulla. Entre la riuada de llibres de poesia publicats darrerament, uns quants — pocs — restaran. I entre aquests, creiem, hi ha les *Poesies* de Lluís de Rialp.

Aplicant al món de la Poesia una comparança treta de la mecànica, podríem dir que hi ha poetes «lents» i poetes «ràpids», d'una velocitat constant i d'acceleracions i parades sobtades. Hi ha poe-

(1). — *Poesies de Lluís de Rialp*. — Barcelona, 1946.

tes de «raig fet» (cal anomenar Sagarra?) i poetes de comptagotes, o que sembla que escriguin amb comptagotes. En altres mots: poetes on el vers, com a tot orgànic, té una fluència i una vivència pròpies, i poetes l'element principal dels quals és la *paraula*, sola, aïllada. Aquests semblen *lents* davant els altres. Lluís de Rialp, l'adscriuríem dins la tendència *lenta* en els seus millors moments («Montseny», *Ara*, *Tardor*, *Paitida fosca*, *esventa*; «Meditació a Muntanya», etc.). En això és ben patent una seva afinitat — més que no pas influència — rilkiana. Així també en els temes. Entre poetes de primavera, tot flors i violes, poetes grisos de novembre, i poetes càlids i luxurians d'estiu, Lluís de Rialp no hi té res a fer. Ell és un poeta tardoral. El tema de la tardor hi és repetit, en els seus versos. Però és una tardor rica, madura de tot el fruit assaonat de l'estiu, opulenta i femenina. Més rica i complexa que el viril estiu, que el gris i blanc hivern, que la florida primavera.

Aquesta afinitat amb la tardor no és casual. Troba la seva rel en el mateix indret on neix el barroquisme, l'ornamentació fullada i complicada d'alguns dels seus versos, que emmotllen i torturen el pensament poètic per vies retortes, auziàs-marquianes a vegades:

M'he esgarrinxat les mans i m'he begut el plor
que en ma gorja besava el nom que oblidaria.

En altres moments, però, és més fluent i natural, sobretot quan es deixa endur per una vena lírica d'evidents arrels populars, que ara i adés reapareix en els seus poemes:

Quin secret serva la mar
— misteri d'aigües —
que un jorn ens apar quitrà
i argent, un altre?

o bé:

Els camins del vent
dintre la pingda
fan olor de sol
i remor de seda.
Pels camins del vent
venia l'amor!

Aquesta tendència, accentuant-se, ha donat darrerament una sèrie inèdita de Balades, de factura completament popular, absolutament reeixides, i on s'eleva l'element popular fins a una fina categoria artística. L'aspecte barroc, però, ha continuat subsistent,

i ha donat lloc a remarcables composicions, dues de les quals es publicaren en el número anterior d'ANTOLOGIA.

Un altre tema, autènticament líric i tocat pels millors poetes universals, és el del món i de la vida, esguardats amb ulls d'absent, però, al mateix temps, d'infinít amor i coneixença, no exempts d'un cert franciscanisme:

Tot em pertany, perquè res no és meu,
car, si una cosa hagués, cap més n'hauria.
Meva és la terra que em donava Déu,
meu és el sol que torna cada dia.

I, com a ampliació d'aquest, el tema de la pregonia fusió amb les coses i de la transcendència de la vida humana més enllà d'una generació, més enllà d'una vida:

En tu habita l'Univers sencer,
tots els qui han mort en tu fan ara estada.

En aquesta línia cal situar el poema que comença: *Que les albes són àcides, com fruita...* tal vegada una de les millors composicions, de volada més alta i de tensió més constant, de tot el llibre. Totes aquestes formen part del recull «Consolacions».

I per últim, en el *Sancta Sanctorum* de l'esperit del poeta, trobem la rel religiosa, que ha donat els versos fervents dels «Cants Espirituals»:

Digueu, Senyor, per quín sender iria
jo que cerco el repós de Vostre gest
asseranat i dolç, per quina via?

I el grandió, que comença:

Llavors que en mi s'arbora Vostra divina flama...

I el següent, dins la millor tradició catalana, que sembla escrit per un Mossèn subtil i metafísic del segle xv, i comença: *Si el món creat per l'alta fantasia...*

Resumint, doncs, veiem en el nostre poeta una vena lírica obscura, torturada, nodrida de temes diversos, i amb indubtables afinitats rilkeanes (la seva simpatia per Rilke ens ha donat tres meravelloses versions, incloses també en aquest llibre); una vena més desimbolta, que domina en els «Miralls i Miratges» i en els «Intermedis Lírics», i una darrera de clares arrels populars, vis-

tent en composicions escampades. Sempre, un alt to líric, que culmina en determinats poemes, on, al nostre entendre, ateny categoria d'alta i eterna poesia. Això és més evident en el grup de les «Consolacions», on hi ha poemes que haurien pogut ésser signats per un Brooke o un Macleish — fent salvetat de la llengua, és clar. Sempre, també, una noble preocupació per la paraula, com la pedra fonamental de l'edifici poètic, o com una gemma que s'incrusta en el cos vivent del vers.

I, en el fons de tot, com a motivació essencial — que potser ens explicaria les subtils i obscures afinitats amb la tardor — una preocupació metafísica i religiosa, bíblica en mots i en expressió manta vegada, informadora, en general, de tota l'obra de Lluís de Rialp, àdhuc en aquells poemes de tema no religiós.

La suggestió del Dr. Julian Huxley que l'energia atòmica podria ésser emprada per a transformar el clima britànic és feta pensant en el futur; però, no podria, per dir-ho així, ésser posada al revés per tal d'il·luminar el passat? Hi ha aquell problema tan escatit de quines foren les causes dels períodes glacials de la història de la terra, un problema que els climatòlegs encara no han resolt. Imagineu, aleshores, que (literalment) en antigues edats va existir una civilització prou avançada per a haver produït una bomba atòmica o quelcom encara més potent. I que va emprar el seu invent amb tanta intensitat, que no solament va esborrar tots els vestigis de la seva pròpia existència, sinó que va arribar també a inclinar l'eix terrestre de tal manera, que es produïren aquelles variacions climatològiques que han desorientat els científics.

(*The Manchester Guardian*)

«CARCERE DURO»

AQUESTA expressió italiana fou molt usada durant el segle XIX per a designar les condemnes que eren imposades pel Govern austríac als italians que feien tot el possible per sostreure del domini austríac les províncies del nord d'Itàlia sobre les quals exercia domini l'imperi austríac.

«Carcere duro» i àdhuc «carcere durissimo» esdevingueren expressions corrents a la Lombardia i al Veneto. D'aquestes condemnes algunes foren cèlebres per les personalitats empresonades, per les evasions atrevides que en foren l'acabament, o per les obres literàries que en foren el resultat.

Entre aquestes obres sobresurten «Les meves presons», en què hom parla, amb estil net, senzill i corprenedor, de les petites incidències de la vida del presidiari sofertès al castell de Spielberg.

Nausica

Impressions d'adolescència

per ANTONI RIBERA

«Le réel enferme dans son sein beaucoup de mondes merveilleux. (Cita de memòria d'un autor oblidat.)

EN els jorns benaurats de la infantesa, en aquells jorns en què el món m'apareixia lluminós i clar i les coses eren el que eren, plenament, sense que la ment hagués portat encara el seu lent mecanisme analitzador i turmentador per a substituir la compenetració muda, la simpatia inexplicable que m'unia a totes elles, en aquell temps s'escaigué que assagéssim, a l'Escola, la «Nausica», de Maragall. Els assaigs ens omplien alguns esbarjos, alguna hora que havia faltat un professor, o bé alguns instants després de finida la feina del dia. Aquests assaigs van impressionar en tanta de manera el meu esperit, que ara, en llegir de nou la «Nausica», sempre hi veig, no pas uns Ulisses i Dimants imaginats, sinó els meus companys reals, amb llurs veus i llurs posats característics. En la meua imaginació infantívola els personatges maragallians i els personatges reals es fongueren en un tot indivisible, tot que ha restat per sempre més unit. És així que per aquell atzar, aquell bell atzar, aquells nois i noies obscurs, que haurien restat oblidats dins la timba dels vagues records d'infantesa, han restat tots amb una resplendor sobre llurs caps, amb un segell d'eternitat que mai no se'ls esborrarà. Visqueren un quant temps dintre l'aire meravellós de la faula, i en van restar tots ungits.

Aquesta noia vulgar, amb ulleres, que estudia cursets del Magisteri, és salvada d'aquesta vulgaritat perquè en ella, rera el maquillatge i el vestit modern, em somriu una donzella grega i m'evoca la riba assolellada d'un rierol prop del mar, on ella corria amb les seves companyes. Per tant, quan la veig, no és pas a ella que veig, sino a *ella* que (qui sap?), és potser ella realment: redimida, glorificada, l'eterna donzella grega que hi ha en cada noia. I aquell company anarquista, nietzscheà, reflexiu i somniador, superior als altres companys en edat i en alçada, de veu i d'esguards profunds, de gestos teatrals, que ens imposava a tots i que desaparegué misteriosament durant la guerra, fou Ulisses, i per mi ja no és ningú més. A aquell que ha pogut ésser Ulisses, que

petit que li vindrà després l'anarquista, el nietzscheà, el somniador !

I la Nausica, la rossa princeseta ! Ella sí que ajustava dintre el seu paper com dintre una segona vida ! Era una noia de cabells daurats, baixeta, d'ulls blaus i de rostre de Reynolds, una noieta coqueta i aviciada, mimada i malcriada, que jugava amb el seny i el cor d'un dels nostres companys, que per ella s'hauria deixat esboïnar. El seu caràcter no era prou el que hauria escaigut a la recatada i senzilla filla d'Alcínoos, però, quant a aparença, no la guanyava ningú. El gran Ulisses se li decantava tot reverent, tot mirant-la profundament, i amb la seva veu sonora li deïa :

Ets una reina? Ets una dea?; escolta'm :
jo diria que ets tu la gran Diana
tal com a Delos la vaig veure un dia
entre ses nimfes, dominant-les totes
més per la majestat que per l'alçada.
Ets la de Delos, tu? Escolta'm, Dèlia.

I un rull de cabells negres i llunts, en dir això, li queia sobre el rostre. I ella responia :

Jo només só d'Alcínoos la filla,
que regna en aquesta illa amb seny i força ;
i a rentar al riu, avui, amb mes serventes
he baixat, i han fugit ara espantades
de veure't. Tu, qui ets, que jo no et temo?

I tot el món homèric, aquell recó de rierol assolellat, la remor de la mar al lluny, les púdiques donzelles al volt de la princesa, i l'heroi que apareix de sobte, ell, el fort, l'atuïdor de les torres de Troia, l'enginyós i prudent Ulisses, a qui els déus servaren tants de treballs per a poder retornar a la pàtria amorosa, prop de l'espasa fidel, i que ara apareix nu, cobert d'algues l'ample pit, i amb la gran cabellera esbullada...

Anà passant el temps. Aquell món meravellós, que per una rara sort poguérem fruir en corporeïtat, s'esvaní. Tan sols el seu record, com una resplendor que jamai no morirà, ha restat en els meus somnis. Els companys foren absorbits per la vida, cadascú agafà distint camí, vingué finalment la guerra, i tot fou dispersat. Moriren les Dimànties i els Eurímedons, els Daimons i els Alcínoos ; i els Joans i els Peres de cada dia, del carrer i del tramvia, de la realitat, més dolorosa encara per a ells, els anaren substituint. I jo, com un més, vaig ésser llançat dintre aquesta realitat, feridora i cruel sota el sol gloriós de l'Odissea. Vaig anar vivint,

amb els peus en aquest món i el cap i el cor en un altre, amb el millor de mi absent del món dels tramvies i de la ràdio, vivint perquè una cosa o altra havia de fer, però sempre amb el meu anhel en un més enllà, amb el cap ple de grans problemes i de grans visions, de neguis i de preocupacions que la gent ni devia sospitar.

Una nit tornava d'un concert. Feia bo, i vaig voler tornar a peu, perquè en la quietud d'aquella hora semblava com si els pensaments volessin més lliures i el diàleg interior fos més viu. Visc als afores de la ciutat, i per a anar a casa havia de passar per la Diagonal, la gran avinguda, deserta i tranquil·la sota la llum de la lluna. Cap a mig camí, vaig escaure'm de passar per davant d'un d'aquests *cabarets* o restaurants que de la guerra ençà han sorgit per aquells volts, com frívols refugis de l'oci ben vestit de la bona i de la mala societat. Aquest era tot il·luminat, i al pati interior es sentia música de tango i rialles de dona. Davant de la porta hi havia escampats fins a mitja dotzena d'automòbils. Quan jo passava justament per davant de l'entrada, en va eixir un tropell d'individus, homes i dones, rient i parlant tots alhora: «¡St, sí, a casa de Betty!—¡No seas idiotas, que Juan ya no se tiene en pie!...» Rialles, cares enceses, alegria; tot el que fa exclamar a moltes persones indulgents, amb un somriure i un moviment de cap: «Joventut!...» Pobra joventut... Elles eren noies boniques, però amb cares marcides per les disbauxes, la pintura i els insomnis. Ells eren minyons rics, ganduls, d'auto i de conquesta, i que es creien passar una gran joventut.

Van sortir tot empentejant-se els uns als altres, no gaire fermes de cames ni de cap, i no em van veure fins que em van caure al damunt. Per evitar el xoc vaig fer-me a un costat ràpidament; però llavors no vaig poder evitar de topar amb una noia rossa, de cara de nina i galtes enceses, que anava a un cantó de la colla. En apartar-me'n, mentre mormolava uns mots d'excusa, vaig mirar-la més fixament. I sota el rostre maquillat i cansat, sota els cabells esborrifats, tot un món de records s'il·luminà de sobte, com un llampec. —Nausica —vaig dir, mirant-me-la intensament— Nausica!— (no pas el nom d'ella, el nom real, sinó el nom del somni, el nom que un cert temps féu d'ella una princeseta grega, tímida i recatada). I novament se'm féu present aquella riba assolellada, la remor llunyana de la mar, i el gran heroi apa-

reixent de sobte, mentre una confusa remor de mots m'embolcallava :

On ets, la bala, on ets? Per'quí és caiguda :
jo l'he vista rebotre d'esta penya
i caure en l'herba aquí. On ets, la bala?

I vaig quedar mirant-me-la, mut, com colpit, sense encertar a dir res. Mentrestant, els companys l'havien deixada sola, perquè ella també es quedà palplantada, amb els grans ulls blaus ben badats, i amb la boca lleugerament oberta i tremolosa. Així estàvem tots dos, quietes, mirant-nos, cadascun amb el món dels records desvetllat dintre seu, quan de sobte, vingué una veu des de l'automòbil : «*Anda, Mirechu, date prisa. ¿Qué haces aquí parada?*» Ella, com aquell a qui treuen d'un somni, tingué un petit surt, digué quatre mots confusos, em mirà intensament amb ulls espurnejants i, arrencant a córrer cap a l'auto, em deixà sol i seguint-la amb l'esguard. Un cop de portella, el brunziment d'un motor en marxa, i aviat sols fou un puntet vermell que s'allunyava i unes rialles que es perdien...

Nausica... Nausica... Pobra Nausica !... Has perdut l'estatge dels pares, les púdiques companyes, l'amiga assenyada i amorosa, els teus somnis purs de donzella, els teus jocs amb les amigues sobre el prat florit... Nausica... Què pensaràs ara, entre aquests cadàvers vivents que t'acompanyen, entre aquestes rialles rera les quals riu la mort?... Tot ho has perdut ! Tot ! I aquest encontre imprevist, ¿no t'ha evocat potser aquell altre encontre amb l'heroi homèric, al qual tu, tota tremolosa, deies :

Jo només só d'Alcínous la filla...?

I ara has tornat a trobar-te'l, perquè aquest també va perdut pel món, estranger sempre i sense repòs, cercant la via que mena a la seva Ítaca enyorada, on l'esposa eterna fila i espera...

Muses ! a l'home de gran enginy deixeu-me
cantar ! a l'hèroe, a aquell que en terra
tirà de Troia les sagrades torres
i patí sobre el mar !...

Als nostres subscriptors i amics:

A causa de l'acolliment entusiasta que ha trobat el primer número d'ANTOLOGIA —acolliment que ha anat més enllà de les nostres més atrevides esperances i que ha donat com a resultat l'exhauriment de l'edició—, avui podem oferir el present número a DEU PESSETES i afegir-hi, a més a més, DOTZE PLANES de text.

Si, com esperem, en el futur segueix augmentant el suport dels nostres llegidors i amics, podem anunciar des d'ara que anirem disminuint els preus de venda, sempre provisionals, i augmentant constantment la qualitat de la revista.

ANTOLOGIA aprofita aquesta avinentesa per a fer palès el seu agraïment a tots els qui han contribuït a la seva redacció i difusió. Al mateix temps obre de bat a bat les seves portes a tots els homes de lletres i d'estudi de llengua catalana, especialment als joves, i els invita, sense distincions ni particularismes, a col·laborar en les seves planes. ANTOLOGIA no és patrimoni exclusiu d'un grup determinat: és de tots els catalans i de tots els qui estimen les coses de Catalunya.

Es dins aquesta línia, doncs, que ANTOLOGIA, per tal d'estimular la producció literària nostrada, institueix un PREMI MENSUAL DE DUES-CENTES PESSETES al millor conte o narració curta (d'una extensió semblant al conte publicat en el present número) que ens sigui enviat abans del dia 12 de cada mes. La selecció, dins un criteri absolutament imparcial, serà fet per la Redacció d'ANTOLOGIA. A part del conte premiat, que es publicarà en el número següent, se'n classificades dues narracions més en segon i en tercer lloc, preveient que durant dos mesos successius no es rebi cap original. Aleshores serien publicats aquests segon i tercer premis.

Els contes han d'ésser inèdits i poden ésser lliurats a qualsevol dels redactors d'ANTOLOGIA o al nostre distribuïdor.

LA REDACCIÓ D'ANTOLOGIA

